

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

A SAJÓSZENTPÉTERI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG elemi népiskolájánál megüresedett államsegélyes második tanítói állásra helyettes keresek a folyó tanévre, a törvényben megállapított fizetés mellett.

Pályázati határidő október 10.
A megválasztott állását október 16-án köteles elfoglalni.

Heimlich Jenő,
isk. szék. elnök.

דיא וואַיטצענער ישיבה
בענינגט אים ר"ח השון אונטער לייטונג פון אדמו"ר הדי"ן ר' דוד יודא וילבערשטיין שליט"א ראב"ד דק"ק הגליל צור גלייכע צייט בענינגט אויך דיא מענוא איהרע מהסניקייט. שיעורים: זמן סוגי מצות עשה שהדין שיעור עיון מס' קדושין, שיעור מסל מס' הולין, שיעור של יום מס' עירובין, יוד הל' טריסות, או"ח הל' עירובין, אויסקלעמע אונד אנמערדונגען בייא אדמו"ר שליט"א. דיא ישיבה לייטונג.

Apróhirdetések

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba, házasságközvetítő. Minden információt kibír. Válaszbélyeget kér.

INTELLIGENS, szimpátikus, jó megjelenésű özvegy, előkelő családból, jömenetelű gyárüzem tulajdonosa, ötvenes években, jó módú feleséget keres. Levelek „Jó férj” jeligére a kiadóba kéretnek.

ÉRERTSÉGIZETT úrileány német és francia órákat olcsón elvállal. Cím a kiadóhivatalban.

Egyedüli szombattartó szállítmányozási, vámkezelési, butorszállítási és autófuvarozási vállalat

Schwarcz és Salgó

cégtulajdonos: Salgó Jakab

Budapest, VII. Wesselényi-utca 18.

Telefon: József 423-42.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepők, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcfelpolcs. bérletrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szétküldeése utasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

JOB, szigorú orthodox házból való leány, a háztartás minden ágában jártas, állást keres. Cím: Klein S. metsző Fertőszentmiklós.

KIVALÓ tudású bócher, ki együtt tanulta három fiatal ambiciós bócherrel és az itteni jesivának hallgatója lesz, teljes ellátást kaphat; világi tudással is rendelkező előnyben. Herskovits Farkas, Edeleny.

SZÉP uccai butorozott szoba azonnal kiadó, esetleg kosztal is. Cím: Hajós ucca 26, II. 13.

HUSZONKÉT ÉVES intelligens, jó megjelenésű fiatalember, gyermekek *chümis ráse gemore* tanítását vállalná, esetleg hazitanítónak is menne és egyben üzletben is segédkezne. Cím: Hammermann vendéglő, Debrecen, Piac u. 83.

VIDÉKI üzletben fizetéssel és teljes ellátással oly ügyes, vallásos fiatal egyén felvétetik, aki egyben *masgiach*-nak tejjel alkalmazható volna. Bővebbet: Buchinger Frigyes tejkereskedőnél, Vác.

NÉGY jámbor és szorgalmasan tanulni akaró bócher keresek. Lakás és kosztnapok biztosítva. Rubinstein főrabbi, Jánosháza.

SZIKVIZGYAR, újonnan felszerelve, egyedül egy nagy községben, családi okok miatt azonnal eladó. Cím válaszlappal a kiadóban.

A miskolci jesiva kuratóriumától

Jesivánkban a téli szemeszter Roschódes Chesvankor veszi kezdetét. Jelentkezni lehet Tisri 18-ig, főt. Austerlitz Sámuel főrabbi úrnál. Későbbi jelentkezéseket nem vesszük figyelembe.

Szörme

legfinomabb minőségben

legszebb kivitelben

olcsón csakis

ISSMANN FERENC

szörmeszalonzában

Budapest, VII., Károly-körút 19. sz.

Telefon József 329-86.

SZOMBATON ZÁRVA

FIGYELEM!

Értesitem, a t. fogyasztó közönséget, hogy **Dob-utca 37.** alatt a közismert **SCHWARTZ-féle konyhában orth. kóser**

kávézót és étkezdét

nyitottam. — Hogy mindenkinek hozzáférhető legyen, a **legminimálisabb árakon** szolgálom ki t. vendégeimet. **Leves, főzelék, tészta P — 76**
Leves, hús, főzelék, tészta 1.30
Elsőrangú tiszta konyha!
Pontos kiszolgálás!

A Hittestvérek szíves pártfogását kéri

WEISZ JENŐ

להתודע ולהגלות
שבעת יצא ממבש הדמוס לאור עולם ספרי דבי רב מכיק הנאון האמיתי מרן ר' ישעי זילבערשטיין זצוק"ל שהי' אבדקיק וואישען ספרי מעשי למלך חיב על הרמב"ם וכל המבקש דבר ה' והתלמידים והמכיריו ואהביו יפנו על תיו דלמטה:
Silberstein J. főrabbiné, Udc.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 19. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A szentföldi krízis

Nincs a világon zsidó ujság, amely az angol kormányzat palesztinai politikájában beállott legújabb fordulat mellett szótlanul elmehetne. A palesztinai politikára vonatkozó, e héten megjelent angol kormánynyilatkozat lényegében véve nem jelent mást, minthogy deferál az arab pogromgyilkosok politikai demagóg-szólamait honorálja, parlamentü önkormányzatot ad nekik s az ország gazdasági érdekei megvédelmezésének örve s jogcíme alatt a *palesztinai zsidó bevándorlást úgyszólván teljesen beszünteti*. A tendencia olyan nyilvánvaló, hogy az amerikai zsidó kongresszus egyhangú határozatot hozott, amelyben kijelenti, hogy az angol kormánynak a palesztinai politikára vonatkozó legújabb nyilatkozata a zsidó népnek adott ünneplés angol ígéret megszegése.

Az angol Lord Melchet nyílt levélben hűségességgel vádolja saját hazájának kormányát. „Az angol kormány magatartása, — írja a Lord — példátlan hálátlanság és árulás egy hiszékeny néppel szemben, amely azt remélte, hogy menedéket fog találni az angol lobogó és a Balfour-nyilatkozatban a zsidóságnak tett ígéretének védelme alatt.” Ugyanezt hangoztatja a cionisták elnöke, Weitzmann professzor lemondó levelében. 1917-ben jelent meg a Balfour-deklaráció, amely zsidó nemzeti otthont akar Palesztinából alkotni, a sanremói konferencia ezek után mandátumot adott Angliának Palesztinára. Az ország fejlődött, a zsidó bevándorlás új vérkeringést hozott az országba s tíz évi nemzeti otthon után beütött a palesztinai gólusz. A palesztinai kérdésben minden a zsidóság problémáin gondolkodó zsidónak egy volt a fontos: ime egy ország, ahol a zsidó bevándorolhat zsidó minőségében, ahol a legkönnyebben lehet zsidó életet élni, szombatot tartani. A bevándorlás

eltiltásával a zsidóság egy reménytel szegényebb lett. Ha Amerika még nyitva állana a zsidó emigráció előtt, akkor bizonyára nem lenne oly általános a megdöbbenés a világ zsidóságában.

Kétséget nem szenved, hogy Anglia megérdemli a jelzőt, amellyel már régen illették, „*perfid Albion*”, mert Albion ebben az esetben perfidül viselkedett. *Vajislach, vajesev, mikécz* — e három szidra névvel jellemezhető eljárása. Előbb *vajislach* „küldte” a zsidókat Palesztinába, akik kulturát teremtettek ott, miután *vajesev*, „letelepedtek” s most *mikécz*, véget akar vetni az egésznek, mert érdekei így kívánják.

Fel lehet tételezni, hogy az indiai araboknak a hinduk elleni mozgalmát akarja e gesztussal honorálni, talán a palesztinai haderő költségeit csökkentetni véli, ha az araboknak kedvez. Egyben azonban bizonyos: *csuf módon csinálta*. Mert ha önszántából határozta volna el magát, hogy a szegény fellah-földművest, a gazdag munkásnyuzó effendik e szármalmas áldozatját megvédi a zsidó letelepüléstől, aki miatt — az effendi kénytelen nagyobb munkabért fizetni a fellah-kulinak, akkor ebben talán valami érthető lett volna. De nagyon alantas dolog egy pogrom után változtatni politikát, *igazat adni a gyilkosoknak*, nemzeti hőssé avatni egy kalandort, a főmutfit, akit a börtönből a zsidó főbiztos kegyelme szabadított ki s megismétlődik a bibliai eset: Saul megkíméli Amolékot s születik tőle — *Hómon*.

E helyzet abszurdításában rejlik a helyzet megjavulásának reménye. Idők múltán ki fog derülni, hogy a gyilkosokkal nem volt érdemes pakolódni, hogy az arabok étvágya nőni fog, minél inkább engedékenyek az angolok, hogy az összes arabokat magában egyesítő birodalom nem egyéb, mint a szuezi csatornának az

angol világkereskedelem e gőcpontjának elvesztése. Ez az idő biztosan be fog következni, ha csak nem következnek be egy mindent felrogtató anarchia.

„Mi pedig nem tudjuk, mit kellene tennünk, hanem Feléd irányul a tekintetünk, ó I-tenünk” (*Vaanachnü laj néda má naasze, ki olechó énenü*). Az imának e szavai visszatükrözik a mai helyzetet. Teljes a bizonytalanság s a jövőre csak az a remény marad meg: „az Örökkévaló nem hagyja el a népét az Ó nagy neve kedvéért”.

A paccai eset

Mivelhogy egy ellenzéki antiszemita napilap szenzációs pikantériaként tálalta fel az esetet, hogy a paccai egységes párti képviselő érdekében a kongresszusi országos iroda az ottani zsidókhöz egy átiratot intézett, — különös volna, ha nem vennék róla tudomást. Az iroda azzal ajánlotta a jelölt urat — aki természetesen keresztény —, hogy nagyon liberális ember s egy a pesti chevra kadisa elnökének veje. A kerületben azonban az ellenzéki jelöltnek volt gyökere s megválasztása után kiderült a levél története.

Öszintén szólva: nem tartjuk politikailag oly elhibázottnak a levél megírását. Eszünkbe jut, hogy 25 évvel ezelőtt a pesti izr. hitközség a tanítóit felszólította, hogy a kormánypártra szavazzanak — *Vázsonyi Vilmos ellen*.

A paccai esetben csak az a szomorú, hogy a keresztény jelöltet összefüggésbe hozták a chevra kadisával. Már pedig ez a körülmény valóban elhallgatandó lett volna, mert vannak dolgok, amelyekről a bölcs király azt mondja: I-ten nagyobb dicsőségére válik, ha bizonyos dolgok titokban maradnak („*kevajd elajkim hasztér dóvor*”).

Mennek a jesivákra a pesti fiúk

A budapesti orthodox hitközségből 160 ifjú utazik különféle jesivákba, hogy Tóra-tanulással szent alapra helyezze jövő életét. 160 böcher Pestről! Ki hitte volna ezt 25 évvel ezelőtt? Ilyen változásoknál valóban elmondható az áldás: „böruich mesane itim — dicsőség a Mindenhatónak, aki megváltoztatja az idöket”.

A vidékre induló ifjak tiszteletére szombat este búcsúlakomát rendezett a hitközség a díszteremben. A búcsúzó ifjuságon kívül ott láttuk többek között *Sussmann* Viktor, *Steif* Jonathan, *Grosz* J. József, *Welcz* Izráel rabbiakat, óbudai *Freudiger* Ábrahám elnököt, óbudai *Freudiger* Lipót, óbudai *Freudiger* Károly, *Klein* Márkus, *Deutsch* Géza, *Schlesinger* József, *Kahan-Frankl* Samu, *Reitmann* Manó stb. urakat. A beszédek sorát óbudai *Freudiger* Ábrahám hitk. elnök nyitotta meg:

— Hálát adok a Gondviselésnek, — mondotta — hogy a hitközségben a Tóra-tanulás, a Tóra iránti szeretet felfelé törekvő irányban halad, hogy a mai haftajró szavaival szólva „*Hasém chofécz lemaan cid-*

kaj” az Örökkévaló akarata az ő kegyelmében az, „*jagdíl Tajró vejáudir*”, hogy a Tóra növekedjék s hatalmassá legyen — a vele foglalkozók útján. Mert valóban a Tóra ereje akkor lesz csak nyilvánvalóvá, ha a vele foglalkozóknál a Tóra nem elmélet, hanem az életbe átvitt *i-teni szabály*. És e tekintetben minden pesti orthodox fiú sohasem felejtse el, hogy „*éné kol jisroél olechó*” rászogeződnek a szemek. Akármilyen vidéki jesiván tanul a pesti fiú, a figyelem *feléje* terelődik s vallásos viselkedéséből, valamint szorgalmas tanulásából következtetést vonnak a budapesti orthodox hitközségben uralkodó szellemre. Minden pesti fiúban egy percre sem aludják el a felelősségérzet. Ne felejtse el a böles király intését: „a tudás kezdete az I-ten iránti vallásos félelem”. A jesiva-szemeszter kezdetén új élet kezdődik a böcher életében, legyen ez az élet *teremtő*, fakasszon örök értékeket, amellyel „*naasze sütof lehakódajs böruich hü*” teremőtársa létszen az I-tennek az erkölcsi világ megalkotásában. Ennek eléréséhez meg kell szívlelni a midrásnak a Tajró első szavaivalhoz fűzött, a *Mis-léből* kiinduló magyarázatát: „*voehi ecz-laj omajn, saasüim bechol jajm*”.

ami azt jelenti: a Tóra teremtő ereje csak akkor mutatkozik az emberen, ha ez nála önnevelési eszköz (*omajn*) a jó cselekedetekre s ha a napok váltakozó áramlatai közepette állandó gyönyört (*saasüim bechol jajm*), állandó lelkigazdagodást juttat neki. E magas színvonal elérése legyen a távozó ifjak eszménye s törekvése. Mindenkor lebegjen szemük előtt a böleseknek a *berésisz-ból* fakadt tanítása: „*bisvil résisz, ze hátajró*” az új élet alapelve legyen: *mindent a Tórával, mindent a Tóráért!*

Az elnök frenetikus tapssal és éljenzéssel kísért szavai után a jesivaifjak szórakoztatták charifüsz és magidüsz-előadásokkal a hallgatóságot. *Schmalhausen, Hirtenfeld, Stern, Strausmann, Geczovits és Eichel*, úgy tartalmilag,

I Magas Tátra!

Egyetlen megbízható
orth. **נשך pensió**,
mely egész éven át üzemben van.
Téli szezonon át 10% kedvezmény!

Schreiber Mór

Tatranska Lomnica (Tátralomnic)
Bugech villa.

— **Magbízható szörmeáru cég:**
Belvárosi Szűcsárház, IV. kerület,
Kammermayer Károly ucca 4.

A PAKSI FŐRABBI ז"ל פאקסי

Irta: Fischer Fülöp,
sárospataki főrabbi.

„*Simeón nin-csen már itt!*”

„*רורי ירד לננו*” Nagybátyám,
R. Simeón Szófer z. c. l. — *elköltözött a reá váró örök üdvösség kertjébe, hogy ott a mennyei örök jutalom rózsavirágait szedegesse!*”

Sok-sok lelki kiváltságot, szellemi javakat örökölt ő őseitől. Legelsősorban dicső apjától, a *Jalküt Eliezer* és dicső nagyapjától, a *Rivó* szerzőjétől. Borotvaéles elméjét, azt amit a jesivák nyelvén „*spitziger Kopf*”-nak neveznek, nagyapjától örökölte, szellemességét, ötletességét, szónoki eloquenciáját, elragadó kedvességét és emberekkel való bánni tudását apjától. De mindkettő szívbeli tulajdonságainak teljéből azt, amit a Perek „*löv tajró*”-nak mond. A kedélybeli kincsek ama legnagyobbikát: az igazi *Jó szívét!*

Nagy talmudtudós volt. Voltaképen ő rendezte sajtó alá alig 23 éves korában nagyapjának rezponzumgyűjteményét, a *Rivót* és írta meg a

hozzávaló, tudós jegyzetekkel telítüzdelte tartalomjegyzéket, *máf-téächt*. Eme mélyenjáró és nem egykönnyen megérthető műnek ilyen alapos áttanulmányozása már maga is bizonyítja, hogy már a 23 éves ifjú sem lehetett közönséges tehetőségű talmudista. De tudták ezt róla összes tanulóitársai, s legelsősorban kiváló mesterei, apja, nagyapja, később pedig R. Amrom Blum és a *Sévet Szófer* z. c. l.

Majd pedig megnősülvén, unokabátyjának a b. e. tiszafüredi czádiknak, R. Móse Szófer z. c. l., akkori szendrői rabbinak leányát vette el, kiből igazi *ésesz chájilt*, megértő és finomlelkületű hitvest kapott, vaszorgalommal folytatta tanulmányait. Midőn apósát Tiszafüredre hívták meg, őt választották meg a szendrői és edelényi kerületek rab-bijukul és vezetett ott jesivát. Míglen több mint egy évtizeddel ezelőtt, bátyjának, a *Jalküt Szófer* kiváló szerzőjének korai elhalálása után, nagy tudását és jámborságát, valamint más kiváló tulajdonságait méltányolván, őt illetti az ősrégi, nagy tekintélyű paksi hitközség a nagy-

apa, apa és bátyja által, közel háromnegyed évszázadon keresztül *elfoglalt rabbiszékbe*.

Tehát kiváló tehetséggel megáldott férfiú volt a megdicsőült. De én nem tehetek róla, hogy én a kiváló és nemes tulajdonságok ama koránájában, melyek a megboldogultat ékesítették, mégis csak azt a drágagyöngyöt: a „*löv tajró*”-ot látom a legkáprázatosabb fényben csillogni!

Néhány évvel ezelőtt jelent meg boldogult unokaöcsém, a makói *Pas-kesz Eliezer* z. c. l. kiadásában, de szintén megdicsőült halottunk által sajtó alá rendezve, nagyapja rezponzum-gyűjteményének, a *Rivó*nak második része. A megboldogult a szerző, R. Jóél Ungár z. c. l., életrajzát is megírta ezen második rész számára. Az unoka és tanítvány kegyeletével és rajongásával vázolja a talmudi tudomány ama szellemóriásának — hiszen R. Jóél Ungár kora egyik legnagyobb rabbinikus tekintélye volt — kiváltságát. De valóban meghatóvá, lelki élelményé ott válik ez az életrajz, midőn megboldogultunk nagyapjának szívbeli jó-ságát írja le. Ez már nem életrajzi

mint formailag kiváló nyújtottak: és ígéretet tettek társaik nevében is, az elnök szavainak megszívlelésére.

Az ünnepi összejövetelt dr. *Deutsch* Adolf iskolaigazgató záróbeszéde fejezte be, melynek során a talmud ama kijelentését fejtegette:

— „Ha valaki barátjától búcsúzik, akkor „*léch lesóljajm*” (menj a béke felé) kívánsággal köszöntse, nem pedig „*léch besóljajm*” (menj békében).” A *sóljajm* tökéletességet (*haslómó*) is jelent. Aki „*besóljajm*”, tökéletesnek érzi magát, az nem érzi a továbbfejlődés szükségét, annál béáll a *visszaesés*, pedig az embernek az a hivatása, hogy állandóan előre haladjon a fejlődés útján. Ezért azt kívánja fiainak a hitközség: „*lechü lesóljajm*”, haladjatok a tökéletesség útjain, előre, csak előre; tanuljatok vaszorgalommal s ezáltal hoztok dicsőséget hitközségünkre.

A szellemes fejtegetés után a társaság egy tanulságos est emlékével oszlott szét s köszönetet mondott az előadókön kívül a rendezőnek, *Roth* Henriknek is.

A saigótarjáni jesiva téli tananyaga:

שיעור שמוש מס' נישן פרק ד' שיעור עין
כוני נוספין (מקוואר), שיעור מפל מס'
עירובין, יוד הל' מקוואות, אויה הל' הפלה.

A legújabb angol kormány-nyilatkozat a palesztinai kérdés ügyében

Londonból jelentik: A gyarmatiügyi minisztérium hétfőn este közétette a nagy érdeklődéssel várt kormánynyilatkozatot, melyben az angol kormány részletesen ismerteti jövő palesztinai politikája alapelveit. Palesztina alkotmányos fejlődésének kérdésében az angol kormány *elérkezettnek látja az időt, hogy további lépést tegyen előre a palesztinai népek önrendelkezési jogának megvalósítása felé*. Az önrendelkezési jog kiterjesztésének természetesen összhangban kell állania a mandátumszerződés rendelkezéseivel. Az angol kormány ezért azt javasolja, hogy alakítsanak törvényhozó tanácsot, amely az angol főbiztosból és huszonkét tagból áll. A bizottsági tagok közül tizen hivatalnokok, tizen pedig magán-személyek lesznek, akiket általános, titkos és egyenlő választójog alapján választanak meg. Az angol főbiztosnak természetesen továbbra is meglesz a felhatalmazása arra, hogy a mandátumszerződésből folyó kötelezettségek teljesítéséeképpen *szükségrendeleteket bocsásson ki és teljhatalmulag intézkedhessék Palesz-*

tina rendjének és nyugalmanak biztosítása ügyében.

Ami Palesztinai gazdasági és társadalmi fejlesztését illeti, az angol kormány azon a véleményen van, hogy a palesztinai fel-lakosság helyzete annyirányo-morúságos, hogy *feltétlenül új telepítési politikát kell kezdeni.*

A kormánynyilatkozat ezután *különböző terveket tartalmaz a palesztinai földbirtokhozam növelésére*. A bevándorlási kérdést illetően a kormány a jövőben az eddiginél sokkal szigorúbb ellen-örző intézkedéseket léptet életbe. A bevándorlási kérdést a jövőben szoros kapcsolatba hozzák a munkanélküliség és a földbirtok problémáival.

A kormánynyilatkozat végül megállapítja, hogy semmiféle igazságtalanság nem történt, amikor a folyó év májusában felfüg-gesztették a további bevándorlási engedélyek kiállítását.

*
A homályosan szerkesztett kom-münikék soraiból is kiderül, hogy az angol kormány nagyrészt az arabok kívánságait teljesítette. Az új angol politika beláthatatlan komplikációknak lesz kiindulópontja, amelyben a palesztinai zsidóság kénytelen lesz az angol kormányzatot ellenségének tekinteni.

részlet. Ez már a „Jóság” és „Szere-tet”-nek megkapó apotheozisa. Ezek-ben a sorokban már az életrajz író-jának *saját* szíve lüktet. Ezeknek a soroknak elolvasásánál érezni kell, hogy aki úgy tud írni a szeretet és jóságáról, az maga is csupa szeretet és jóság!

S „*ze dajdil*” ilyen volt az én nagybátyám! Egy ember, ki *képte-len volt megharagudni!* Hát még ha-ragot tartani! Ki merő idegenek baját-keservét úgy érezte, mint a saját magáét. Kit ezért szerettek-imádtak hívei, Kit ezért nem tudott elfelejteni még ma sem az egész szendrővidéki zsidóság. Kihez bejött a legegyszerűbb falusi zsidó a kerü-letéből és ott ült nála hosszú órákig, elbeszélvén neki az ő legapróbb-cseprőbb ügyeit és ő hallgatta őt páratlan türelemmel és még felvidí-totta szellemes élcekkel. Én csak bá-multam.

—Oh, hogy lehetséges mindezt végighallgatni, drága bátyám! — mondttam én aztán neki.

—Hidd el nekem, kedves fiam, — felelél ő erre — nekem is kimondha-tatlanul fáj ez a sok „*bitül tajró*”.

Inkább szeretnék ezen idő alatt egy lap gemóret tanulni. De bejön hozzém ez a szegény ügyes-bajos ember, kinek számára az idő nem pénz, kiönti előttem szívét-lelkét. Ugy érzi, hogy ezáltal meg lesz segítve. Tehát, hogy tagadjam meg tőle ezt a segítséget...

S még egy ragyogó tulajdonsága tette őt kedvessé, hódította meg szá-mára a szíveket: az, amit a nagy költő jegyez föl saját édesanyjáról „*die heitere Frohnatur!*” A vigke-dély, melyből aranyos humora fakadt. Gyakran a legkényesebb problémákat és helyzeteket is egy találó éllecc oldotta meg. Pedig a zsupori élet nemcsak a napsugaras oldalát mutatta meg neki...

Hogy csak egyet említsek meg. Hús évvel ezelőtt két felnőt leányát egy rövid évi időköz alatt ragadta el hirtele-nül a halál. Csak az ő páratlan „*bitochajm*”-ja tarotta fenn őt és nemcslekkü hitvesét azokban a szo-morú napokban. Mind a két gyászos eset után ott voltam náluk s midőn megrendülve láttam azt a fenséges nyugodtságot, mely őket eltöltötte és mely csak a legőszintébb „*bito-*

chajm”-ból fakadhatott, magamban csak az Irás szavait ismételttem: „*Vájidajm Aharajm!*”... Más es-laí bajok is érték őt. De miként *Jób*-nak, — panaszra, zugolódásra ajkai nem nyitak. S mikor beszélt róluk, ott játszadozott a barátságos mosoly ajkai körül, csak szemei borultak el, s a rokonlélek számára tu-dottá vált, hogy benn a lélek mélyén elnyomottan bár, de mégis fáj valami, mit csakis az i-teni akaratban való megnyugvás tud ellensúlyoz-ni... De fénypontja is volt életé-nek: vejének, szendrői utodjának nagy tóratudása...

Élete vége felé aranyos humora valami mosolygó rezignációvá nem merült át.

—Hidd el nekem, hogy mindegy, bárhogy töltjük is el földi életnap-jainkat, jó vagy balsorsban, — mon-dá nekem legutolsó találkozásun-kon, boldogult édesapám sirköve-nek állításakor.

A jóságosan mosolygó böles tekin-tete már az Öröklét fele volt for-dítva. Az Öröklét földi szimbolumá-nak, a testi szükségletekről lemondó Jómkipürnek küszöbén, az Öröklét

Szörme

legfinomabb minőségben
legszebb kivitelben

olcsón csakis
ISSMANN FERENC
szörmeszalonzában
Budapest, VII., Károly-körút 19. sz.
Telefon József 329-86.
SZOMBATON ZÁRVA

Vásárhelyi Károly szobafestő és mázoló

a legmodernebb festéstől
a legolcsóbb festésig
olcsó és jutányos áron vállal.
Cím:
Rákoshegy, Szilágyi u. 6.

honába, a Jóság és Szeretet forrásához tért vissza ez a nagy és nemes lélek! *Zécher zsidik lívróchó. Alldott legyen a jámborok emlékezte.*

*

Egy évtizeddel ezelőtt, a Jalküt Szófer szerzőjének koporsója mellett e szavakkal fordultam Paks ősi hitközségéhez: Háromnegyed évszázaddal ezelőtt egy *menajró tehajró*t, egy tiszta arany gyertyatartót hoztatok ide ebbe a szent gyülekezetbe: a *déapámat*, R. Jóél Ungárt, a *Dicsőt*, a *Nagyot*! Ó a gyökere ennek a *menajró*-nak. De íme, a folytatása, a törzsöke: nagyapám, a Jalküt Eliezer! S íme, e *menajró*nak egyik ága: a Jalküt Szófer, kit mostan temetünk. De üdv nektek, hogy ama letört ág helyett most a másik ágat helyezitek ősi rabbiszéketekbe!

Most az én drága nagybátyám R. Simeajn *Háczádik*-ről írott eme könnyharmatos megemlékezésemet is e szavakkal zárom: *Al kisszaj laj jésév zor!* A paksi ősi hitközség félig-meddig szülőföldem, a majdnem évszázados hűségét a *menajró hátehajró*-hoz nem fogja megtagadni!... *Még vannak méltó hajtásai!*...

Az OSzOSz miskolci zászlóbontása

— Saját tudósítónktól —

Felemelő ünnepség keretében tartotta meg f. hó 19-én a miskolci és a szomszédos megyék orthodox zsidósága a szombattartók nagygyűlését, mely alkalommal az Orth. Szombattartók Orsz. Szövetségének képviselőjében *Korein* Dezső elnök és dr. *Groszmann* Frigyes alelnök is megjelentek és tartották meg beszámolójukat.

A nagygyűlésen több mint 1500 ember jelent meg. Ott volt *Austerlitz* főrabbi, eljöttek a tokaji és diósgyőri főrabbi, *Schück* Antal rabbi Szikszórol; képviseltették magukat Szikszó, Onod, Ózd, Mezőcsát, Mezőkövesd, Mezőkeresztes, Eger, Tokaj és még számos hitközség, jelen volt továbbá a miskolci hitközség minden számottevő tagja, *Feldmann* Mór elnökkel az élén.

Klein Károly miskolci tanár meleg szavakkal köszöntötte a monstre-gyűlést, majd *Fürt* Mór az O. Sz. O. Sz. miskolci delegátusa vette át a szót és a vidéki delegátusokat üdvözölte. Ezután *Austerlitz* Sámuel miskolci főrabbi, mesterien felépített beszédben méltatta a szombat jelentőségét, a fizikai (*sóvasz*) és a lelki (*vajinófas*) értékét, beszélt a szombatról, mint az „i-teni kincs-kamra” legszebb ajándékáról.

Korein Dezső „A szombattartás viszonylata a vasárnapi munkaszünettel” címmel tartotta meg előadását. A hallgatóság fokozott érdeklődése mellett beszámol a berlini világkongresszusról, a naptár-reform memorandumról és a német kancellárnál lefolyt félórás kihallgatásról. „A szombat végre szalonképes lett, — úgymond — miniszteri fogadószobákban lehet már tárgyalni róla”. Kiemeli Hollandiát, ahol a szombattartók vasárnap nyitvatartják üzleteiket. Reméli, hogy a *weekend*-rendszer nálunk is utat fog törni, ami által szombat és vasárnap általános pihenője lesz a munkásemberiségnek.

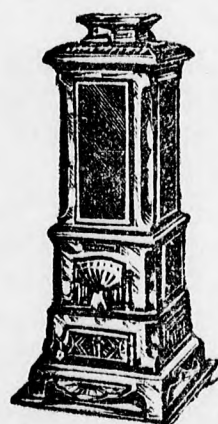
Dr. *Groszmann* Frigyes „A szombattartás gazdasági szempontból” címmel tartotta meg előadását. Szociológiai tanulmányában a szombattartó munkaadó és munkás gazdasági helyzetét tárta fel Kelet-Európa, Amerika és Nyugat-Európa államaiban. Ismertette a *Poalé Agudasz Jiszroél* jelentéseit. Kiemelte az új zsidótípusú munkaadókat, kik maguk hűségesen tartják a

szombatot, de azért, hogy hatalmas vállalataikat részvénytársaság formájába burkolják és így az üzemből, gyárban szombaton dolgozhatnak, ezzel az üzlettulajdonos automatické kizárja azt, hogy vállalatában, híhű szombattartó, elhelyezkedést találjon.

A beszéd után a nagygyűlés üdvözlő táviratot küld *Fodor* Dezsőnek, a miskolci Ker. és Iparkamara elnökének és *Ferency* Károly kamarai alelnöknek a vasárnapi munkaszünet tárgyában a szombattartók érdekét pártatlanul szolgáló munkálkodásukért. Ezután kimondták az országos szövetséghez való csatlakozást.

Klein Károly, *Strausz* Ignác és *Fürt* Mór felszólalásaival befejeződött a *Ben-Zakáj* ifjusági egyesület által pompásan megrendezett emlékező nagygyűlés, amely után azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy ne csak „a miniszteri fogadószobákban” legyen szalonképes a szombat, hanem azon miskolci zsidóknál is, akik üzleteiket eddig nyitva tartották a szent napon.

A nagygyűlés után *Austerlitz* főrabbi vendégszerető házában vacsoráztak meg a budapesti delegátusok, kiknek a miskolci kirándulásra *Binetter* Jenő budapesti vezérigazgató turaautóját rendelkezésre bocsátotta.

Legjobb a
Swoboda-féle
„Automat” és
„Tantal” kályhák
kandallók és
fűtőbetétek

Swoboda Alajos és Társai
Bpesi, Andrássy-ut 14.

Frankl Adolf egy alkalmi beszéde

Ritka szellemi élvezetet nyújtó, áhitatos s szent érzéseket keltő, meghitt körben lefolyt szijjümot ünnepelt az elmúlt Szükajsz *sábosz chajlhámajéd* napján az a kis gyülekezet, amelynek egész éven át *Frankl* Adolf országos elnök házában levő bészahmidrosban van alkalmi ájtatosságát végezni. A házigazdának *Jahrzeitja* volt és apja emlékére befejezte a *Chagigo*-meszichót, melynek befejező tételét magyarázva, mély gondolatokat fejtegetett:

— A traktátus befejezésében *Rés Lokis* azt tanítja:

אין אור של ניהנם שולמט בפושעי ישראל קין ממוכ הוהב, מה מוכה הוהב שאין עליו אלא כעובי דיגר והב כמה שנים אין האור שולמט, כו מושעי ישראל שמלאין מצות כרמון, דתוב ככלה הרמון רקתה, אל תקרי רקתה אלא רקנין שבך, על אחת כמה וכמה.

[„A túlvilági tűz (*gehinom*) nem hatalmaskodhatik el a vétkeken (*pajse jiszroél*), mert erre jelképet nyújt a szentély arany oltára, amely csak dinárnyi vastagságú arannyal bevont fá volt s mégsem érte a *korbónajst* elhamvasztó tűz; ha így volt a külsőleg bevont aranyoltárral, mennyivel inkább mondható ez a vétkes *jiszroél*-nál, kik közül — vétkeik mellett — mindegyik telve van teljesített miezvoikkal, mint a gránátalma telve van magokkal.”]

— Ezt tanítja *Rés Lokis* és e tanításában felemelő buzditás, de egy-szersmind *komoly figyelmeztetés* van. A traktátus kezdődik azzal az előírással, hogy mindenki köteles felzarándokolni a szentélybe (*hákajl chajjóvim bireijó*) s ezt a felzarándokolást, a Tóra szavai nyomán „*reijó*” (látás) (látás) fejezi ki a misna, mert csak az teljesítette valóban a felzarándokolás kötelezettségét, aki nemcsak megjelent a szentélyben, hanem „*látott*” is ott beszédes, tanulságos *életirányt mutató* szimbolumokat. Aki tanult a látottakból s aki a tanításokat azután künn az életben meg is szívlelte.

— A traktátus utolsó misnája elmondja, hogy figyelmeztették a

zarándoklókat, hogy ne tisztátalanítsák meg érintésükkel a szent asztalt, amelyet felmutattak a népnek, hogy lássák, mennyire megőrizte a rajta levő egy hetes kenyér (*lechem hapónim*) az ő frissességét, jeléül I-ten esodáttevő, irgalmas szeretetének (*melamed semagbihin ajszaj ümárin baj leajlé rególim*). I-ten irgalma és szeretete magához fogadja a bűnöst is, tanítja *Rés Lokis*. Ez erősítse az emberben a megtérés *lehetőségében* való hitet, ez tartsa meg lelki egyensúlyát, hogy ne essék kétségbe bűnös életmódja miatt. Ezt tanította az oltár látása, amely fel nem perzelődött a nagy tűzben. *De nyomokat, foltokat okozott a tűz az oltáron, amely foltokat letöröltek.* S ezt is látni kellett az ünnepen Jeruzsálemben. Ez viszont azt jelképezte, hogy a bűnökért *vezekelni kell*. A *gehinom* tüze nem *hatalmaskodik* el a bűnösön — tanítja *Res Lokis* a *meszichó végén*; de foltokat, igenis, hogy hátra s *hákajl chajjóvim bireijó*, mindenki mindezt kötele volt „látni” a szentélyben — tanítja a misna a *meszichó elején*. Azt, hogy az oltár el nem égett, de azt is, hogy foltok maradtak, melyeket le kellett törölni.

— I-ten irgalmának bizonyossága épígy egyesüljön tehát az emberben a megtérésre, a megjavulásra irányított elhatározásra. E kettős, a

להתודע ולהגלות

שבעת יצא ממכש הרפוס לאור עולם ספרי דבי רב מביק הגאון האמיתי מרן ר' ישעי' זילבערשטיין זצוק"ל שהי' אבדקיק וואישצען ספרי מעשי למך חיב על הרמב"ם וכל המבקש דבר ה' ותלמידים והמכיריו ואוהביו יפנו על תו דלמטה:

Silberstein J. főrabbiné, Uác.

bigaszt s a *kötelességteljesítést* egyező tanulság szól a *Chagigo* traktátus végéből és elejéből és így az egész traktátusból.

*

Frankl Adolf nagy tudású, mélyértelmű, filozófikus magasságú fejtegetéséről természetesen csak szintelen vázlatot adhatunk e sorokban, de azt minden hallgató teljes mértékben érezte, hogy kivételes egyéniség szól hozzája. Az előadás után a kiváló tudós a sátorba gyülekezett hívek előtt pedig mint vendéglátó házigazda mutatkozott be. Itt külön tartozunk megemlékezni a háziasszony szeretetreméltóságáról is. Mindenki büszke volt... Mert mikor jut abba a helyzetbe egy orthodox zsidó, hogy büszkélkedhetik azzal, hogy egy méltóságos úr és méltóságos asszony vendégül látta? *De melyik méltóságos úr büszkélkedhetik azzal, hogy egy orthodox zsidó étkezhetik nála s még hozzá szijjümmel kapcsolatosan?*... Örüllünk s még sok szijjümot akarunk megélni *Frankl* Adolfnál.

יצא לאור

ס' אלה זעירא על התורה וחידושי הלכה חבור הרב מ"ה צבי זאב נאדלבערנער מניח כבית המדרש קהל חסידים ומורה צדק בק"ק בערענסאם הספר הלו הוא רב האיכות בהסכמת הגאונים הרבנים דק"ק סאפינקא ולהבחיל הגאונים הרבנים דק"ק בערענסאם. סאָלמטשוואַ ב"א יאוואראַש סאָללעך וכו'. הרוצה להשיג ספר היקר הזה יפנה אל המחבר או אל המערכת. מחירו 3 P. Rabbiner Wolf Goldberger, Beregas, Druget-u. 3. (C. S. R.)

— Pártoljuk a szombattartó kereskedőt és iparost, hogy munkáalkalmat nyújthasson a munkákeresőnek!

Paróka

k ü l ö n l e g e s s é g e k
Modern és fartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12
(Király ucca sarok)
Telefon: József 310-79.

A pórujárt igazság...

Mielőtt az Örökkévaló a vízözön előtt a bárka ajtaját végleg bezárta, hirtelen megjelent egy összeaszott, lehorgasztott fejű, bánatos ember és Nóáchnál bebocsátásért esedezett.

— Ki vagy te, hogy megmentésre igényt tartasz? — kérdi Nóách csodálkozva.

— *Az igazság*, — feleli szerényen a kérdező.

— Ha igazság vagy, úgy tudnod kell, hogy I-ten rendelkezése ellen, mely szerint csak kettőssel szabad élőlényeket bebocsátanom, nem eslekedhetem.

— Jól ismerem én a Mindenható ebbeli rendeletét, ámde mitevő legyek, ha senki az egyvilágot hozzá csatlakozni nem akar! Az emberek házaikból száműznek, minduntalan kijátszának, ahol csak lehet, megaláztatásban részesítenek.

Nóách e szavak hallatára sem mutatkozott hajlandónak az „igazság” bebocsátására. Részvételtjes pillanatokot vetett a szánalomraméltó jelentkezőre, majd hirtelen sarkonfordult és könyörtelenül becsapta maga után a bárka ajtaját.

És ime e pillanatban egy ezrekből álló, a bárka felé közeledő néptömeg irtózatos morajlása verte fel a vidék halálos csendjét. Mihelyt a tömeg a bárkához ért, annak daliás termetű vezetője hatalmas öklével úgy megzörgette a bárka ajtaját, hogy az egész faalkotmány megremegett.

— Ki vagy te? — kérdi Nóách, kit az erőszakos fellépés szemmeláthatólag szerfölött felizgatott.

— *A hazugság!* — szól büszkén amaz, mialatt hívei lelkesen éltették.

— Talán csak nem kívánod, hogy mindannyiokat bebocsássalak, amikor az I-ten rendelete szerint a bárkában minden fajt csak ketten képviselhetnek.

— De uram, Önnek tudnia kell, — szól a hazugság gögösen, — hogy a világon a hazugságnak ezer fajtája létezik és így minden két ember más-más hazugság képviselőtében jelent meg.

— Ugy látom, jól értesz a mester-ségedhez, — szól Nóách haragosan és a hazugság orra előtt becsapta a bárka ajtaját.

— Nem maradunk itt nélkül. Halál árán is kitartunk melletted! — harsogta a tömeg szinte kórusban.

Midőn a *hazugság* az idő előrehaladottságára való tekintettel szerfölött elkeseredetten körülnézett, a lekonyult fejű, ugyancsak roppant elkeseredett *igazságot* vette észre, ki még mindig ott ácsorgott. Mihelyt emez szomorú helyzetét előadta, a „*hazugság*” a következő ajánlatot tette:

— Tudod mit? Társuljunk egymással és vonuljunk be a bárkába.

— Mindent kívánj tőlem, de ezt az egyet nem tehetem — válaszolt az *igazság*. — Abban a pillanatban, hogy veled társultam, teljes értékeket elvesztettem. Teszek én ám neked egy ennél sokkal jobb ajánlatot, úgy hogy mindketten megszünk mentve, amellet hogy változatlanul tovább is a régi maradhatok. *Cseréljünk köpenyegét*. Az emberek, kik engem, az igazságot, halálos ellenségeiknek tekintettek, most természetesen barátságosan közeledni fognak hozzám. Mihelyt az első hívt megragadom, befutok vele a bárkába. Téged pedig most régi híved természetesen bélpoklosként ki fognak kerülni. Így hát nem marad más hátra, minthogy felkeresed legjobb barátaid egyikét és elárulván neki az egész titkot, arra kéred, csatlakozzék hozzád társként.

A *hazugság* e szavak hallatára hirtelen felkiáltott:
— Rendben van!

Az *igazság* erre iziben átadta köpenyegét a *hazugságnak* és kissé körülnézett, nem-e vette valaki észre ezen számára szokatlan eljárást. Mire azonban visszafordult, a *hazugságnak* már csak hiült helyét találta. Amaz ugyanis mihelyt az igazságnak köpenyegét magára öltötte, egyik legjobb barátjával észrevétlenül belopódzott a bárkába, anélkül, hogy saját köpenyegét az igazságnak átadta volna.

Hiába kopogott azután az igazság kétségbeesetten a bárka ajtaján, ő bebocsátást nem nyert s a bárka ajtaja végleg bezárult.

Igy pusztult el tehát az igazság a vízözön egyéb áldozataival egyetemben, míg a *hazugság* mind a mai napig az igazság köpenyegébe van burkolva és csak nagyon kevesen tudják, hogy e köpenyeg alatt a hazugság rejtőzik...

A midras nyomán:
Müller Jenő (Petrozsény).

Új zsidó történelmi tankönyv:

Löwy Andor bajai középiskolai hittanár, akinek „*Lifurgiz és Vallásstan*” című, a múlt tanévben megjelent tankönyvét több zsidó iskola bevezette és tanította eredménnyel, most új tankönyvvel gazdagította a magyar zsidó tankönyv irodalmát. A kiváló paedagógiai érzékkel készült könnyed nyelvezetű, érdekesen előadó új könyvben az egész zsidó történet van feldolgozva és a középiskola alsó négy osztálya számára készült. Az olcsón (kemény kötésben P 1.20 a szerzőnél Löwy Andor, Baja) megszerezhető könyvet az érdeklődők és illetékesek figyelmébe ajánljuk. A könyv első része, mint bibliai történelem, külön is megjelent a VI. osztályu elemi iskolák számára. (Ára keménykötésben 80 fillér.)

A HIRES STAUFFER

orth. כשר sajtgyártmányok ismét kaphatók

Neser dobozos emmenthali, Cvi (Szarvas) dobozos emmenthali, Block emmenthali, Trappista, Nástély.

Bástya világmárkák. Mindenütt kaphatók.

Központ: Stauffer és Fiai sajtgyárak, Répcelak.

Weisz Mór orthodox כשר sütődéje

keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészta a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

A Talmudtóra kérdéséhez

A *Zsidó Ujság* hasábjain felvetett Talmudtóra-kérdés, szorosan összefügg a „kis jesivó”, a *jesivó ketanó* ügyével. Nézetem szerint a Talmudtóra és jesiva közötti — némely helyütt jól bevált — „jesivó ketanó”-szerv fejlesztését tartom a legfontosabb teendőnek.

Ahol 6—8 osztályos Talmudtóra van, ott a felsőbbosztálybeli növendékek átmenet nélkül a jesivába mehetnek, de ahol (mint a legtöbb T. T.-ban) mindössze 2—3 osztály van, ott az átmenet nincs eléggé biztosítva. Ezenfelül a 12—14 éves fiú sok esetben szegyelet magát chéder-növendéknek maradni, unszolására a gyöngéd apa őt kellő előképzettség nélkül a jesivába küldi és a gyermek a hiányt azután egész életén át megérzi.

Hogy egy kis áldozatkészséggel, ahol megfelelő, hivatása magaslátán álló tantestület van, a *jesivó ketanó* életbeléptetése keresztülvihető, mutatja a helybeli, sok idegen tanuló által is látogatott T. T. példája, mely, főrebink indítványára, egy ilyen „jesivó ketanó”-intézménnyel bővíti. A határozat szerint az ide beosztott tanuló a legtöbb jesivabeli előadáson részt vesznek, egész napon át azonban egy melamed felügyelete és előkészítése mellett tanulnak.

Márkus Sámuel
(Nógrádbercel).

minden festőművész

BUDAPEST-IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY-U. 5

Glosszák

A „*Szombat*” legújabb száma írja: — Olvasom a *Zsidó Ujság*-ban Hartstein Lajos alelnök érdekes és értékes nyilatkozatait a felekezeti kérdésekben. Ugyancsak e lapban írt vezércikket *őbudai Freudiger Ábrahám* elnök, a profánokat meghaladó tudással és tanítási céllal. Ebből lesűrhető az a megállapítás, hogy a *Zs. U.* hivatását kellőként betölti a vezetőség megalapozására és hogy az orthodoxia a lapot a szükséghez képest szócsökként használja fel. Ezzel szemben *Szabolcsi* Lajos gyermekes göggel így aposztrofálja laptársunkat: „*Egy gyűlölködő és békéltlenség szülő nyomtatvány*”, majd hivatalos helyről nyert felhatalmazásból azt írja, hogy az orthodoxia vezetői ezentúl is csak az Egyenlőségben fognak nyilatkozni. *Hartstein Lajos interjuja élesen rácsúfol Szabolcsi Lajos gögös híradására.*

Ugyancsak a „*Szombat*” írja a következőket:

— Olvasom az „Egyenlőség”-ben: „*Pintér* Miksa szerkesztő Roshasonó napján ünnepelte szűk családi körben 50-ik születésnapját. Tisztelői és barátai ez alkalomból szeretettel üdvözölték.” Az Egyenlőség illusztris főszerkesztője, midőn a fenti hírt a fizetett kommunikék közt elhelyezte, megfélekedett arról, hogy még néhány hónap előtt, azt írta *Pintér* Miksáról, hogy „orosz kém” és arról sem tesz említést, hogy *Pintér* az „*Országos Egyetértés*” szerkesztője.

A „*Zsidó Szemle*” legutóbbi számában olvassuk:
— Az Egyenlőség okt. 5-i számában misztikus, sőt kabbalisztikus hé-

ber mondatokat találunk, amelyek az 5691. esztendő számának megfelelő betűkből állanak és ezen betűkből következett a jövő év örömeire és bánataira. A betűsor végén meglepő felfedezésre juiunk. Laptársunk egész egyszerűen Angliát kinevezi Izraelnek. Valamelyik angol hazafias zsidó lap szerkesztette ezt az újévi rigmust, amelynek utolsó sora héberül így hangzik:

כאן חיים שלוח והצלחה לאנגליה
(Boü chájim, salvo vehaclocho le-Anglia.) Ezt az Egyenlőség egyszerűen így fordítja: „Öröm és nagyság Izraelnek”.

Angliából így lesz Izrael az Egyenlőség hasábjain. Elfelejtette odaírni „Copyright by Egyenlőség”!

Mint értesülünk, a *Lipótvárosi Imaegyesület* huszonöt éves jubileumát ünnepelte s a diszközgyűlésen az egyik szónok, egy ünnepelt főszerkesztő azzal a talmudi gyöngyszemmel lepte meg hallgatóit, hogy minden nap „*ki tajo*”, csupán csak — a kedd nem. — Ez a megállapítás, ha tényleg elhangzott, valóban szabaddalmazható — a tudatlanok számára. Valóban: „Copyright by.....”

Kundmachung

Wirkungsvolle *דרישות* in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo**, **Chasene** *חשנה*, Gast-u. Antrittsreden verfertigte von Fall zu Fall zu möglichem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P *aufwärts*, 50 H. Portó recomandirt im voraus erbeten. — Mein *מנחת ישראל* auf *Perek*. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szövetség-ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg melléklendő. A *dróse*-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be. Drósek raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek

Legmagasabbkalóriájú felsősziléziai porosz szenet kétéves száraz aprított bükkhasáb tűzifát, karikafát, la gázgyári kokszot a leggyorsabban és a legolcsóbb árak mellett szállít

NAGYBAN ÉS KICSINYBEN (vidékre nagyban) **TESSLER ENDRE - BUDAPEST**

Városi iroda:
V. BERLINI-TÉR 5. SZÁM.
TELEFON: AUT. 225-76.

Raktár:
Batthyány-téri alsó dunai rakodópart.
TELEFON: AUT. 534-95.

Szombaton zárva!

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női szövetekben. — **Billiárd- és játékasztal posztó** Előfizetőinknek 5% engedmény. — **SEIDNER LIPÓT** áruháza, Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450-87.

Rabbi Jósua és a római császár

— Legenda —

Egy római császár egykor a következő kérdést intézte a talmudbölc Rabb Jósuaéhoz: meg van írva a ti tanokban, hogy I-ten szava csupa igazság, hogyan lehetséges tehát az, hogy ő mindenben igazságos, csalhatatlan, amikor szemünk előtt látjuk, hogy ártatlan emberek mint nyomorékok jönnek a világra. Vannak olyanok, akik születésüknél fogva vakok, pedig nem követtek el semmi bűnt. Nem igazságtalanság-e ez?

Rabbi Jósua így válaszolt: a jókat közülünk I-ten azért bünteti, hogy nagyobb legyen a jutalmuk a túlvilágon, a rosszakat pedig azért, mert előre tudja, hogy megtagadják I-tenüket és ezért megelőzi a bűnt. Ha akarod, meggyőzlek, de bocsáss rendelkezésemre ezer dinárt és két megbízható tanut. A császár úgy tett.

A bölc erre a két tanuval utnak indult. Mindjárt találtak egy embert, aki született vak volt. Szólt hozzá: tudd meg, hogy a császár engem halálra ítél, de mivel pénz van nálam, 1000 dinár, nálad hagyom és ha megmenekülsz, visszaadod nekem, ha pedig valami bajom támad, úgy legyen a tiéd. A vak kinyújtotta kezét és elvette a pénzt a két tanu jelenlétében, akiket a vak nem látott.

Miután a kitűzött idő elmult, odajött Rabbi Jósua a vak emberhez és mondta: köszönöm jószágodat, add vissza nekem a pénzt, mert I-ten segítségével megszabadultam a császár kezéből.

Felelt a vak: esküszöm, nem tudom milyen pénzről beszélsz, nálam te nem hagyta semmit sem.

Ha így van, mondá R. Jósua, akkor a császár elé idéztetlek.

A császár előtt tagadta a vak a dolgot. A császár Rabbi Jósuától bizonyítékot kért, mire a két derék tanu megjelent és elmondta az egész történetet. A császár megharagudott és elrendelte, hogy a vakot akasszák fel. Mikor útban voltak az akasztó-fához, odajött hozzá egy ember és azt súgta a fülébe: „láttam feleségedet, amit beszélt egy férfivel és azt mondta neki: „várd meg, míg férjemet felakasztják, akkor egybe-

kelünk és megosztjuk az ezer dinárt.” Amikor ezt a vak hallotta, elkiáltotta magát: semhogy az övék legyen, vissza fogom adni a dinárokat. Szólt és hazabotorkált, visszahozta a pénzt.

Akkor azt mondta neki R. Jósua: Mit tettél volna még velem, ha nem lettek volna tanuim. Hát nem igazságos-e I-ten, aki megengedi, hogy ilyen ember vakon születessék?

A császár szólt: Be kell látnom, hogy I-ten ítéletében igazságos és a büntetés kiszabásánál csalhatatlan.

— EGY AMERIKAI DREIFUSS-ESET. A francia Dreifuss-est, amelyet a film három évtized után ismét az érdeklődés homlokterére tudott beilleszteni, világosan mutatja, hogy az elfogultság mennyire homályosítja el a bíróság és a közvélemény tisztánlátását, különösen, ha zsidóról van szó. Akkoriban a francia vezérkar, a hadbírósg meg tudta, hogy az általa elítélt Dreyfuss ártatlan, de hogy megnyugtassák a lelkiismeretüket — antiszemita akciót indítottak. Ugyanez a tanulság a 17 év előtti, az amerikai Atlanta államban lefolyt Frank-esetben, amelyet nem a Dreifuss-affér emelt ki a feledésből, hanem az a körülmény, hogy az akkori kormányzó Slaton újra jelöltette magát kormányzónak. Ugy történt az eset, hogy Leo Frank atlantai zsidó gyárost egy munkásnője megöletésével vádolták és halálra ítélték. Az egyetlen tanu a gyár néger portása volt, egy többszörösen büntetett egyén. A halálos ítéletet hiába igyekezett a védelem felületesnek s elhamarkodottnak bizonyítani, nem hasz-

nált semmit. Ekkor Slaton kormányzó kegyelmet adott az elítéltnak s büntetését életfogytiglani börtönre változtatta. A tömeg erre úgy felbőszült, hogy berontott a börtönbe, kihurcolta a szerencsétlen Frankot s meglincselt. Slaton pedig elvesztette egész népszerűségét, kibuktatták minden állásból, amelyre pályázott, pedig Amerika egyik legkitűnőbb szónoka. Idők múltán a néger kapus bevallotta, hogy a leányi egy másik néger gyilkolta meg. Ez a szomorú történet most aktualitást nyert Slaton újabb jelöltési kísérletével. Megjegyzendő, hogy az akkori időben a vádat képviselő államügyész éppen ebből az ügyből kifolyólag meg lett választva szenátornak. A tömeg nem szereti, ha illúzióit megzavarják és talán ezért a kegyelmet gyakorló Slatont, a lincselést szerető atlanti nép újra meg fogja bukztatni.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen)

és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász

Budapest

VI. Andrassy-ut 19

Telefon Aut. 199-10

Egyedüli szombattartó szállítmányozási, vámkezelési, butorszállítási és autófuvarozási vállalat

Schwarcz és Salgó

cégtulajdonos: Salgó Jakab

Budapest, VII. Wesselényi-utca 18.

Telefon: József 423-42.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38.

I. em. Párizsi Áruházszemben. 25 éves működés. **Hajszálak** kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — **Szemölcsirtás.** Arcápolás, bértelrendszer. — **Miracis** hajeltávolító szer szétküldeése utasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

A zsidóság társadalmi rétegződése

Ilyen címen tartott előadást dr. Artur Ruppin, a palesztinai kérdés egyik legkitűnőbb szakembere, a palesztinai munkások berlini konferenciáján a múlt héten. Előadásából kiemeljük a következő részleteket:

A zsidó állam lerombolása idején Palesztinában 1 millió zsidó, a szomszéd országokban 3 1/2 millió zsidó élt. A zsidók a római világbirodalom össznépszerűségének tizenkettő részét tették. Később csökkent a számuk a középkori üldözések által, továbbá a folytonos vándorlások s egészségtelen levegőjű városokba való özőnlés miatt. A 17. században már csak 1 1/2 millió zsidó él. Új korszak kezdődik a francia forradalommal. A városok egészségügyi állapotai megjavulásával emelkedik a zsidók száma. A XVIII. század végén a zsidók száma 2 1/2 milliót tesz ki, közülük 1 millió keleti, 1 1/2 millió európai, akik közül 1 1/4 millió Lengyelországban lakik. A XVIII. századtól kezdve a keleti (ázsiai, afrikai) zsidók száma nem gyarapodik, ellenben az európai zsidóság száma 15 millióra emelkedett. 5 millió zsidó Amerikába vándorolt. A keleteurópai zsidók saját nyelv, vallás, tradíció, viselet által élesen különböznek környezetüktől, számukra a középkor a cárizmus bukásáig tart.

1870 óta a nyugateurópai zsidóságban a születési viszonyok egyre kedvezőtlenebbek, csak a keleti bevándorlás hat némi tekintetben egyensúlyozólag. A mai európai zsidóság túlnyomórészt Kelet-Európából bevándoroltak leszármazottja. A keleteurópai zsidóság gazdaságilag gyökeretlen s azért részben kivándorolnak, részben az ugynevezett „Luftmenschen“ bizonytalan életét élik. A legújabb fejlődés hagyományos gazdasági ténykedésük alól kiszorítja a talajt. A szovjethatóságok intézkedései katasztrofálisan hatnak a zsidóságra. Az eddigi megélhetési lehetőség elpusztítása sokkal gyorsabb iramban történik, mint új foglalkozási ágakba való elhelyezkedés. E helyzetből való kivezető út csak akkor volna lehetséges, ha Lengyelország iparosodna, vagy újabb bevándorlási területek

nyílnának meg. A kivándorlás korlátozása következtében a békebeli évenkénti 200.000 főnyi emigráció 40.000 főre csökkent.

A kivándorlás következtében a zsidóság sajátosságai veszendőbe mennek s a más népekbe való beolvadás fokozatosan következik. E tekintetben három fázist különböztetünk meg: 1. A környező nép életébe s kulturájába való úgyszólván teljes beolvadás (Magyarország, Olaszország, Délamerika). 2. Ingatag egyensúly a zsidósághoz vagy a környező nemzethez való tartozás között (Németország, Anglia). 3. A zsidó együvértartozás érzetének túlsúlyra való emelkedése (Kelet-Európa). De utóbbi állapot is lassanként legyengül. E tekintetben Palesztina nagy fontosságot foglal magában a zsidóság megőrzése tekintetében. Ott a zsidók az ország lakosságának nagyobb százalékát teszik, mint másutt s mert a zsidók minden foglalkozásban elhelyezkedhetnek, zárt gazdasági testet képezhetnek.

Az összes kolbászárú vidéki szállítása megkezdődött az őszi időjárás beálltával. Rendeljen csakis

Rebenwurzl

orthodox כשר

szalámi gyár-

nál, mert gyártmányai 41 év óta vezetnek úgy árban, mint minőségben.

Budapest

Gyár:

VII. Kazinczy-u. 41.

Főüzletek:

VI. Laudon-utca 3.

VII. Király-utca 1.

Az összes vidéki elárúsítóknál

FIGYELEM!

Értesitem, a t. fogyasztó közönséget, hogy **Dob-utca 37.** alatt a közismert **SCHWARTZ-féle konyhában orfh. kóser**

kávézót és étkezdét

nyitottam. — Hogy mindenkinek hozzáférhető legyen, a **legminimálisabb árakon** szolgálom ki t. vendégeimet.

Leves, főzelék, tészta P — 76

Leves, hús, főzelék, tészta 1.30

Elsőrangú tiszta konyha!

Pontos kiszolgálás!

A Hittestvérek szíves pártfogását kéri

WEISZ JENŐ

— DREYFUS FIVÉRE MEGHALT. Párizsból jelentik: Mathieu Dreyfus, Alfred Dreyfus alezredes testvére, aki a Dreyfus-pörben fontos szerepet játszott, 73 éves korában meghalt.

— BEKÜLDÖTT HIREK. Nyirugoson Friedmann Kálmán fiatal rabbi újszülött fiának Szimchasztajró napján volt a szeüdjaja. A majhel tisztet maga az apa, a komaságot Schiffmann Lázár főrabbi végezte, mindketten gyönyörű Tóranitanításokat mondtak. — A szombathelyi főkántor fia, Berkovics Lajos, ki Szükajszra szüleit meglátogatta Szombathelyen, az ottani hitk. felkérésére az ünnep utolsó két estéjén a *maarovisz* előimádkozását végezte. A budapesti Kazinczy uccai templom kórusának volt szólistája osztatlan tetszést aratott, kellemes hangú, áhitatos érzéseket keltő, ünnepi funkciójával. — Jungreis nógrádberecei főrabbi mult szombaton a nógrádkállói templomban az összegyűlt nagyszámú hívek lelkiépülésére mélyreható beszédet mondott, amely a zsidó élet összes kérdéseit felölelte. A hallgatóság nagy tetszéssel fogadta a *drósót*. — A *fü-löpszállási* hitközségnek kettős ünnepe volt az idei Szimchasztajró, Wollner Dávid kántor *Mordecháj* fiának barmiczvó-avatása által, melyen, Müller Mihály hitk. elnökkel az élén, az egész hitközség részt vett. Az ifjú gyönyörűen előadott beszéde után az örömapa, aki egy-szersmind *Chaszan Tajró* volt, buzdította vallásos életre a hitközség tagjait; majd az ünnepelelt bátyja, *Majse Beer*, a kiskőrösi jesiva jeles tanítványa, szórakoztatta tartalmas *drósójával* az ünneplő közönséget.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Noach, Chesvon 3.

— Sáni, chamisi, sáni-bencsolás. —

Gyertyagyújtás (Bpest): 4 óra 25 p.
שבת kimenetele " 5 " 20 "

Sáni, chamisi, sáni.

(Nemény helyütt, így Pozsonyban, csak 2 hét mulva tartatik meg.)

מקראות משה: 8.15

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postafutárképpénztári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok fölfi ki.)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

— A GENFI KISEBBSÉGI KONGRESSZUSRÓL. A kongresszus tudvalevőleg az összes európai kisebbségek ügyét tárgyalja, számszerint 40 millió ember helyzetéről van szó. A tanácskozás egyelőre akadémikus értékű, mert a kongresszusnak nincs hatalma a szépszavú határozatainak érvényt is szerezni. A helyzetet komplikálja az, hogy a megjelent kisebbségek egy része többségi réteget is alkot s ez a többség viszont a saját kisebbségét is elnyomja. A németországi lengyel panaszodik a német kormányzatra, viszont a lengyelországi német telve van panaszszal a lengyel kormányzat ellen, stb. stb. a mi természetesen a kongresszus erkölcsi értékét nem gyarapítja. Sok szó esik a zsidókról is, hisz mi mindenütt kisebbségben vagyunk. A kongresszus alelnöke dr. Nurook lettlandi képviselő s többszörös miniszter-jelölt nagy beszédben foglalkozott a zsidóság helyzetével s kitért Románia és Magyarország zsidóságára is.

— BECSBEN MEGNYILT A BÉSZ-JÁKAJV ISKOLA. A Bész-Jákajv zsidó tanítónőképző intézet f. hó 22-én megnyílt. Az intézet célja, hogy orthodox szellemben működő tanítónőket neveljen Közép-európa részére. Magyarországról is jelentkeztek. A tanulmányi idő 2 év. Előképzettség: 8 elemi vagy 4 elemi s 4 polgári osztály. Az intézet címe: Wien II., Malzgasse 7.

— A POZSONYI AGUDA-IFJUSÁG ÜNNEPE. Bratislanából (Pozsonyból) jelentik nekünk: Vasárnap, Tisri 27-én ünnepelte az Aguda ifjúsági helyi csoportja fennállásának 10 éves fordulóját és a Chaszam Szajferről elnevezett uccában létesített új otthonának felavatását. Az avatási aktus kezdete d. u. 3-ra volt jelezve, de már jóval előbb hatalmas tömegben hömpölygött a közönség az új épület előtt. Ott voltak a besz din összes tagjai és vendégek Bécsből, Nyitráról, Bazinból, Trnavából. Tapolcsányból, Pont 3-kor érkezett meg Schreiber Akiba főrabbi, a tömeg harsány jechi-kiáltásai közben. Az Aguda-ifjúság megtisztelte a főrabbit a mezüzo felverésével, majd a szeü seorim himnusz elénekzése után Weisz Ch. I. ifjúsági elnök üdvözölte a vendégeket. Az ünnepély fénypontját Schreiber Akiba főrabbi hatalmas avatóbeszéde képezte. Lelkesedéssel adott örömeinek kifejezést afelőtt, hogy ezt a beszhamidrost, ezt az új Tóra-otthon felavathatja. Reméli, hogy az ifjúság ezen túl is vallásos feladata magaslatán fog állani, mert — úgymond — itt, ahol a Chaszam Szajfer működött, kell, hogy a szelleme továbbéljen közöttünk. — Utána Hirschler modori rabbi nagy elokvenciájú szónoklatot tartott. Majd Pappenheim Wolf (Wien), Schill bazini főrabbi, Kohn Pinkász rabbi, az Aguda elnöke, Jakob Joél Braun Aguda főtitkár beszéltek nagy lelkesedéssel. A vendégek tiszteletére rendezett esti teánál Snyders R. I., a győri főrabbi fia mondott Tórárt és Kohn A. Z., Weisz Miksa Aguda ifjúsági tagok, valamint a vendégek közül többen, szólaltak fel határozatosan.

— **Kiló s ruha házilag kezelve chlóv nélkül mosva „FAVORIT“**

— EGY RÉMSÉGES RAJSHASONÓ OROSZORSZÁGBAN. Berditschev-ben a zsidók engedélyt kértek a rendőrfőnöktől, hogy minjonokat rendezzenek Rajshasonókor. A rendőrfőnök igyekezett lebeszélni őket azzal, hogy kár az időt imával tölteni, azután mégis megengedte, hogy a városban kívül gyülekezzenek. Az íma megkezdésekor egy atheista különítmény megtámadta őket s revolverrel akarták kényszeríteni őket az ima abbahagyására. A zsidók nem tárgyaltak, erre az egyik kommunista elsütötte revolverét, amire az imádkozók reávetették magukat a különítményre s az összecsapás eredménye: 2 halott s 4 sebesült lett. A kommunisták segítségére lovasság érkezett, amely

megtámadta az imádkozókat, sokat megsebesített közülük s 100 embert, közöttük Rappaport rabbit elfogtak s ismeretlen helyre hurcolták.

— SIREMLÉKAVATÁS. Vasárnap avatták R. Menáchem Grünwald z. c. l., a soproni orthodox hitközség tavaly ilyenkor elhunyt főrabbijának sírján emelt ajhelt és síremléket. A két emberöltőn át lekipásztorkodott gaon sírjánál megjelent nagyszámú hívei és tisztelői előtt Bienefeld Benő chevra- és saschevra elnök mondotta az avatóbeszédet. Oszlopa volt. — úgymond — a világnak, mert csak a Tajró, Avajdó és Gemilusz cheszednek szentelte egész életét. A család nevében a megboldogult főrabbi fia: Grünwald Jósua meranoi főrabbi és unokája Blum Amrom tartottak megható emlékbeszédet.

— A GALANTAI JESIVA-KONGRESSZUS. Szombaton (okt. 25) s a rákövetkező vasárnap lesz Galántán a — lapunk mult számában már avizált — volt galantai és magendorfi talmidim egyesületének III. nagy aszifó-ja.

— BUCSUBANKETT. Nagypáradról jelentik: A Czevé Agudasz Jiszroél oradeai (várad) csoportja bucsuestélyt rendezett azon böcherek tiszteletére, akik a szemeszter küszöbén a különböző jesivákba utaznak. Farkas Lipót, a csoport elnökének megnyitója után Fuchs Benjámin főrabbi beszélt magasba szárnyalóan. Felszólaltak még: Czimetbaum Pinkász rabbi, Kohn Imre, Adler Salamon, Pollák Mór egyleti rabbi, Gultmann Sámuel, Fisch Sándor. A bankettet Hauer Ernő és Weiser Hermann rendezték.

— TALMUDTÓRAKBÓL. Nógáradbercelről írják: A félelvizsga sikeres befejezésével, a Talmudtóra Egyesület egy „jesivó ketanó“ létesítését határozta el. Az utóbbit látogató növendékek a jesiva-menzán nyerne majd ellátást. A T. T.-vezetőség elismerését fejezte ki Heilbraun októnak, a növendékeknek elért kitünő eredményért, továbbá köszönetét fejezte ki a Központi Irodának az egyesület támogatásáért. — Nyíradán rendkívül nagy sikerrel folyt le a Talmudtóra vizsgája. Vitriol I. gabe és a szülők részvételével. Jungreis főrabbi lelkesítő beszédben mondott köszönetet az oktatóknak. A felsőosztály növendékei a köv. tananyagból tanúsítottak meglepő előmenetelt: 35 lap Nedórim Ran-nal, Perck Ilü Mecziajz s a Tarjag Miczvaajz-ból 160 miczvának a tárgyalása.

— LEMONDOTT DR. WEIZMANN, A CIONISTÁK ELNÖKE. Londonból jelentik: Dr. Weizmann, a cionista világszervezet és a palesztinai zsidó ügynökség (Jewish Agency) elnöke, értesítette lord Passfield gyarmatügyi államtitkárt, hogy mindkét állásról lemond és mindkét testületet kongresszusra hívja össze. A levélhez csatolt hosszabb nyilatkozatban Weizman részletesen kifejti, hogy a kormány új palesztinai politikája ellentétben áll a Balfour-nyilatkozattal, a népszövetségi mandátum feltételeivel, a mandátumos bizottság legújabb nyilatkozatával és végül MacDonalddal miniszterelnök legutóbbi parlamenti kijelentésével.

— A PESTI IZR. HITKÖZSÉG-BŐL. Vasárnap, október 26-án délelőtt 11 órakor, a hitközség nagy üléstermében rendkívüli közgyűlés lesz, amelyen megválasztják Eppler Sándort főtitkárnak s dr. Hevesi Ferenc székesfehérvári főrabbit rabbírá. — Stern Samu udv. tanácsos, hitk. elnök, a VII. kerületi templomkörzet vacsoráján nagy beszédet tartott, amelyben bejelentette a Bethlen téri templom építését. Egyébiránt hangsúlyozta, hogy a hitközség életébe országos pártpolitikát bevenni nem szabad. — A pesti izr. hitközség Wesselényi uccai nagyszabású építkezésénél október 17-én tartották meg a bokréta-ünnepet. A dobány uccai templommal kapcsolatosan tudvalevően kulturház és hősök temploma épül, egyúttal újja építik a régi iskola épületet is. Az ünnepélyen a hatóság is képviselve volt.

— **Megbízható szőrmeáru cég: Belvárosi Szűcsáruház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4.**

— AZ UJPESTI CHEVRA KADISA alakulásáról már beszámolt a Zsidó Ujság. Legújabb megválasztották az új chevra tisztikarát: Wollner Samu elnök, Sussmann Lipót alelnök, Fischer Ernő pénztárnok, Deutsch Izráel ellenőr, Grosz Chezelk ülnök; Malek Samu, Halpert Salamon, Klein József, Hauptmann Bernát, Kronstein Ignác, Herczog Gyula, Klein Mór választmányi tagok; Weisz Vilmos, Katz J. Emil számvizsgálók.

— AZ UNIO ELNÖKE ÉS A RAJSHASONÓ. Hoover elnök a zsinagógai újév alkalmából a következő nyilatkozatot adta ki: „A lojális és az állammal szemben odaadó zsidó lakosságnak, mely a következő napokban újévét fogja ünnepelni, legszívélyesebb szerencsevánataimat küldöm. A zsidóság számtalan megbecsülhetetlen értékkel járult hozzá az emberi haladásához. E működésében legértékesebb az emberiség szellemi életéhez való hozzájárulása. Az állam minden polgárai, faji és vallási különbség nélkül, egyesülnek abban, hogy a közelgő újévre, zsidó polgártársaiknak barátságos érzelmeiket és jókívánságukat kifejezzék.“

— HALÁLESET. Blau Jónás, a Generali évtizedeken át volt budapesti vezetője, az orth. hitközség régi érdemes tagja, hosszú, kínos szenvedés után elhunyt. Hétfőn temették nagy részvétellel. Dr. Abrahamsohn chevra-főtitkár búcsuztatta. **הנצב ה'**

— HITÉLET VAGSELLYÉN. Mint Saláról (Vágsellyéről) értesítenek bennünket, Strasser főrabbi kezdeményezésére egy „Sajmré Tajró“ nevű egyesület létesült azzal a céllal, hogy tagjai esténként egy-néhány órát a szent tanulmányokkal foglalkozzanak. Az egyesület élén Gansl Lázár és Schwarz Naf-tali állanak.

— SERTÉSVÁGÓK A RITUÁLIS METSZÉSÉRT. Norvégiában tilos a rituális metszés. Ez természetesen kínosan érinti az ott lakó kevés zsidót, de még kínosabban érinti a sertésvágókat. Norvégiából ugyanis sok disznóhúst szállítanak Angliába, illetőleg csak szállítottak, mert az angol kereskedők egymásután jelentik be, hogy a norvég áru nem használható. Ez összefügg a rituális metszés tilalmával. Mivel a tilalom óta a sertésen nem lehet a szélesvágást eszközölni, a vér nem folyik ki egészen, így a hús nagyon gyorsan romlik. Mint Norvégiában

mozgalom indult meg, hogy a rituális metszést engedjék meg — a disznóknál. Az antizemita rendszabály tragikomikuma ez.

— A TISZASZALKAI MARTIR, a nyomtalanul eltűnt Schwarz Zélig menyasszony-leánya számára újabban a következő összeget vettük: Silberstein Aron főrabbi, Beled (gyűjtés) 21, Mann Lipót és Fixler Salamon gyűjtése, Ujfehértó 20, Grünstein Elza és Grosz Rózsa gyűjtése, Mándok 19.40, Goldstein Aranka és Frischmann Bösike gyűjtése, Kemece 18, Stern Szerén és Rosner Magda gyűjtése, Makó 16, Davidovics Dávidné és Neufeld Etelka (Kisléta) gyűjtése Máriapócsan 10, P. K. Pászto 10, Rosenberg és Spitz gyűjtése, Felsődobsza 8, Paskesz Hirsch, Fehérgyarmat 5, Friedmann Margit, Kiskunfélegyháza 5, Fischer Károly, Felsőgalla 5, Kellner Samu, Kiskunhalas 5. Összesen 142.40 P. A már kimutatott gyűjtésekkel együtt összesen 573.40 pengő. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

— MIKVÓÉPÍTÉS SARKADON. Grosz Manó sarkadi főrabbi körlevélben fordult rabbikhoz és hitközségi elnökökhöz, hogy segítsék őt gyűjtéseik által az általa Sarkadon már megkezdett mikvó építésének befejezéséhez. Olvasóink előtt teljesen fölösleges hangsúlyozni a mikvó jelentőségét egy hitközségben: a mikvó a hitközségi intézmények leg-és legfontosabbika. A zsidó családi élet tisztaságát szolgáló intézményhez egy községet hozzásegíteni igazán a legnemesebb feladatok egyike. A Zsidó Ujság készséggel nyugtázza az ezen célra befolyó összegeket. Eddig a következő hitközségekből érkezett hozzájárulás a sarkadi főrabbi címére: Komádi (Budai Márton tanító által) 16.50, Paks (Herel Manó gondnok által) 14, Tótkomlós (Iczkovits Testvérek) 10, Vésztő (N. N.) 10, Kemece (hitk.) 5. Összesen 55.50 pengő.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

▶ **MOS!**
▶ **FEST!**
▶ **TISZTIT!**

„FAVORIT“
Laudon-utca 12. — (Andrássy-ut 9.)
Telefon Aut. 270-14.

Üzlethelyiséggel és lakással rendelkező egyéneknek helyben és vidéken képviseletet adok.

— BEMENTEM A SATORBA... felirat alatt mult számunkban közölt rejtvény megfejtése az, hogy **בנתח**-nak hívták az illetőt, aki a nevét a következőképpen írta körül:

החלה סוף חילת שמי
החלה סוף חילת שמי
כחתי אל הקבה (hakübö)
וגם נח בא כתיבה

1. **פנתח** első betűje a „vég” (סוף) szónak vége s utolsó betűje amaz kezdete. 2. Pinchosról tudjuk, hogy az erkölestelenkedő *Zimri* után bement a sátorba s ott megölte. 3. A **בנתח** szó közepén levő két betű Noach nevét adja. A héber ugyanegy elnevezéssel jelöli a *bárkát* s a *szót* s így ugyanaz a mondat, amely azt jelenti: „Noach is bement a bárkába” jelentheti ezt is: „Noach is belezott a szóba”. — Így érthető a Pinchos szó körülírásának magyar fordítása:

A vég vége nevem kezdete,
a vég kezdete nevem vége,
bementem a sátorba,
Noach is bement a bárkába.

A talányt helyesen megfejtették: Stark Henrik (Ricsé), Weisz Hermann és Ernő (Győr), Neumann József (Poroszló), Weingarten Simon (Ujpest), Fuchs Elza (Biharke-resztes), Glück Ernő (Tarcál), Heller Ede (Bonyhád), Ungár Miklós (Érsekivádkert), Schnürmacher Majse Hers (Budapest), Salamon Mór és Rubinstein Hermann (Mezőkovács-háza), Brizsk Sándor és Bernát (Tasnád), Gelb Mózes (Bélapátfalva), Hanz Sándor (Harsány), Altmann Sándor (Szendrő), Stern Pál (Abaujszántó), Weberman Artur (Tarcál), Brizsk Jenő (Gönc), Rubinstein Imre (Törökszentmiklós), Schimmel József (Tab), Pressburger Béla (Bonyhád), Hoffmann Ignác (Pápa), Krausz Jenő (Szany), Mandel Ezekiel (Téglás), Heilbrunn Simon (Budapest), Licht Ernő (Kőrösladány), Klein Armin és Vilmos (Püspökladány), Schönfeld József (Kismarja), Paplanos Márkusz (Nagyecséd), Májesz Salamon és Vilmos (Szarvas), Friedmann Ignác (Emőd), Birnbaum Jenő (Putnok), Brizsk Sándor (Tiszadada), Löwy Nándor (Büdszentmihály), Tigermann Sándor (Békéscsaba), Weinstock Albert (Győr), Rubin Jenő (Budapest), Pável Jenő (Gyöngyös), Reinitz Sándor (Balkány), Zimmermann Lipót, Samu és Sándor (Edelény), Diamant Emil (Ibrány), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Mann Samu (Vác), Strausz Mór (Kenéz), Altmann Nándor (Tiszalök), Kiszner Armin (Nógrád), Kronstein Smiel és Izráel (Ujpest), ifj. Glück Béla (Demeccser), Spitzer

Rudolf (Sárospatak), Gutenplan Gyula (Tinnye), Kornfeld Mór (Nyírcsaholy), Fischer Lézer és Menáchem (Vác), Löwinger Fanny (Budapest), Faber Aranka (Tolcsva), Reich Malvin (Ujpest), Berkovics József (B.-ujfalu), Singer Emil (Iván), Rosenfeld Henrik (Makó), Rosenberg Adolf (Szarvas), Rosmann Hermann (Sátoraljaújhely), ifj. Groszmann Hermann (Demeccser), Bodanzky Sándor (Pápa), Galandauer Jenő (Soltvadkert), Spitzer Etel és Rózi (Sátoraljaújhely), Schönfeld Miksa (Halas), Spitzer Mózes (Füzesgyarmat), Mezey Zoltán (Nyíradony), Löwinger Mór (Sátoraljaújhely), Frankfurt Lipót (Balkány), Schwartz Tivadar (Sala-Vágsellye), Reich Manó (Ricsé), Grünstein Miksa (Szerencs), Mózes Zoltán (Pásztó), Steiner József (Gyömöre), Márkusz Gizella (Nógrádbercel), Heller Sándor (Bonyhád), Weisz József (Onga), Klein Nelli (Ujpest), Fröhlich Sándor (Bonyhád), Grosz Dezső (Kisvarsány), Fischmann Izráel (Megyaszó).

— FÉLÁRU VASUTI JEGY JESIVA-BÓCHEREKNEK. Pozsonyból jelentik: A bratislavai orth. közp. iroda közbenjárására a csehszlovák vasutminiszterium a szlovenszkoói jesivákból hazatérő növendékek számára féláru vasutijegy kedvezményét engedélyezte. *Magyarországiak a határig részesülnek a kedvezményben.* (Üdvös lenne hasonló kedvezményt nálunk is kieszközölni. — Szerk.)

— HALÁLESET. Roshasonó után temették el a budapesti orthodox temetőben R. Sémuel *Gescheitot*, aki mély vallásossága, jótékonysága, nagy Tóra-tudása s puritán jelleme által összes ismerőseinél s egész családjánál áldott emléket hagyott hátra. — Szerk.

— **Táliszok s egyéb kezszerek elsőrendű és olcsó fészítője: „FAVORIT”.**

— A „STAUFFER ÉS FIAI” soproni cég emmenthali sajtkülönlegeségeit az *Orsz. Magyar Tejgazdasági Szövetség* az f. hó 17-én tartott díjazásnál az *első díjjal tüntette ki.*

— ZSIDÓ JÖVŐ. Ezen a címen új havi szépirodalmi folyóirat indult meg Szatmáron dr. *Frischmann* Dezső szerkesztésében; a folyóirat a *Somré Sabosz* egyesületnek Erdélyben való meghonosítását is propagálja. Az ünnepekre kiadott első szám igen gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Mutatványszámot ingyen küld a *Zsidó Jövő* kiadóhivatala. Címe: *Satu-Mare*, Kazincei u. 20.

Mi a neved?...

— *Rejtvény* —

Beküldték: Schimmel J. (Tab), Weisz H. (Győr), Tigermann S. (B.-csaba), Luger I. (Budapest), Fried I. (Tiszalök), Steiner J. (Gyömöre).

שאלה: מה שמך?
תשובה: רישא מכה סיפא
סיפא מכה רישא
מציעתא חלק להצאים לשנים
וגם המצאני אצל אלקים חיים.

(A feltett kérdésre a talmudi kifejezőmódban jártas talmudista a következő körülírással felelt:

az erő eleje a vége,
az erő vége az eleje,
az erő közepét két félre osszad! —
de találhatsz engem az élő I-tennél is.)

Szerdáig beérkező megfejtők neveit a jövő számunkban tesszük közzé.

Családi hírek

Dr. Rakonitz Dezső ügyvéd eljegyezte *Lindenbaum Stella Alice* kisasszonyt.

Breuer Rózát (Diszel) Jánosháza, eljegyezte *Grausz Sámuel*, Gyömöre. *Kecskeméti Mária*, Bpest, *Goldstein Elemér*, Debrecen, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Klein Henrik nagybányai állatorvos leányát *Terust* eljegyezte *Kaufmann Vilmos*, Csenger. (Minden külön értesítés helyett.)

Goldstein Ellát Mezőcsátról eljegyezte *Fuchs Vilmos*, Tokaj.

Goldmann Szerénkét, Goldmann Lipót kőbányatulajdonos leányát, *Bodrogkeresztur*, eljegyezte *Popper F. Vilmos*, Balkány.

Szerkesztői üzenetek

TÖBBEKNEK: Több főrabbi felkérésére figyelmeztetjük a borvásárlókat, hogy — amennyiben a bortermelő kaszusz szempontjából nem megbízható — *csakis a bortermelő hely illetékes rabbijának hechserevel vásároljanak.* A rabbi viszont, az előfordult visszaélések megismétlődésének elkerülése végett, ne adjanak hechsert a hatáskörükön kívül eső területen termelt borra. — GYÖR-KAPUVAR: Tilos! — ARNÓT: Mult számunk 16. oldalán a „Beküldött hírek” c. hír végén Arnót helyett *Felsőzsolca* olvasandó. — ZEMPLÉNI: Igen. — L. A.: Kívánságát nem teljesíthetjük. Mi ugyan most ismét közölni fogjuk a nagyobb jesivák bócherszámát, de csakis a maguk a *jesivavezető rabbi* által a *„Tomché Jesivósz”*-hoz beküldött hivatalos lista alapján.

Tomché Jesivósz n-v-bevételek Bpsten

Kazinczy uccai főtemplom: Abrahamsohn Dávid 0.50, Bader Adolf 2, Blau Armin, Bernstein Sámuel 1—1, Boxhorn Mózes 2, Deutsch Géza 5, Deutsch Alfréd 2, Eisler Miksa 1, dr. Ernst 3, Fesztinger Hermann 1, óbudai Freudiger Lipót 5, Geczovits Salamon 2, Geczovits Vilmos 1, Goldstein N. 0.50, Gutlohn Zsigmond 1, Horovitz Miksa 1, Löwinger Sándor 2, Mayer Lipót, Präger Samu 3—3, Salamon Mór 2, Salczér N. 1, Sussmann Adolf 5, Sputz Sándor 3, Schächter Armin 2, Schlesinger Adolf 10, Schlesinger Adolf fia 1, Schlesinger József (Király u.) 1, Schreter Dezső 2, Schönberger tanár 1, Steinberger Áron 2, dr. Stern Simon 1, Tauber Mihály 6, dr. Tegze Gyula 1, Ullmann Ferenc, Weisz Adolf 2—2, Weisz Mór fiai 4, Weisz Salamon fia, Zucker Henrik, dr. Dach Sándor 2—2, Dános László 10, Fejér Lajos, óbudai Freudiger Fülöp, Herczog József, Salamonovits Manó 5—5, Schreiber W. Sámuel 10, Schleifer Zoltán 3, Friedmann Jenő, óbudai Freudiger Samu 5—5, Weisz Bernát 2, Bodnár Dezső 5, Flaschner Béla, dr. Fischer 2—2, Holländer Dávid 5, Káldort Albert 1, Mühlrad Lajos 2, Reitmann Manó 18, dr. Sebestyén Antal 2, Virág Gyula, Ernst Fülöp 1—1, Ernst Márkusz 2, Fischmann Salamon 4, Fried József 5, Grausz N. 1, Gerstenfeld Mór, Gewürz N. 3—3, Goldberger N. 5, Glück N., Grünfeld Ignátz, Guttmann N. 1—1, Heimberg N. 1.50, Holczér Lipót, Katzburg Manó 1—1, Kis Illés, Lindenfeld József 2—2, Löwy Lajos 5, Löwy Salamon 3, Mandel fivérek, Márton N. 2—2, Moskovits (Peterdy u.) 3, Rosenberg N. 1, Rosenberg Dávid 2, Rosenberg Ödön 1, Singer József 2, Spiró N. 1, Spitz Béla 2, Spitz Hermann 13, Sussmann Viktor rabbi 5, Schwartz Ignác L., Schwartz Zsigmond, Sternberg József, Traubkatz Izráel, Ullmann S., Weisz Armin 1—1, Weisz Manó 2, Wosner Mayer 0.50, Zacher Ignác 2, Eisner Samu 2, Reich József 5, Sternberg Z. J. 2, Rosenberg Lipót 1. *Összesen 279 pengő.*

Tompa u. 17/a sz. a. imaház: Anselovits Simon 3, Apfelbaum N., Davidovits Hermann 1—1, Drechsler Jakab 2, Eckstein N., Éliás Benő 1—1, Freiser Gyula 3, Fried Izsó, Friedmann Emánuel, Grünhut Márton, Ilkovits N., Iliovits Simon 2—2, Kepes Sándor 1, Klein József 2, Klein Vilmos 1, Kohn Sámuel 5,

Kolben Eménáuel, Lang Ignác 2—2, Lang N., Mandel Simon, Milder Hermann, Reich Béla, Reich Lázár, Róth N. 1—1, Spitzer Lipót 2, Sonnenschein Á. J. 3, Sonnenschein J. 0.50, Sonnenschein N. 2, Schwartz Viktor 12, Schmutz Dávid 1, Schmutz Ernő 2, Schmutz Izsák 1, Strausz N. 2, Teich József 3, Weisz Dávid 2. *Összesen 71.50 pengő.*

Csáky u. 9. sz. a. templom: Ungar Henrik 5, Adler Vilmos, Bock Mór 2—2, Goldner 5, Gansel Sándor 1, Györi Vilmos 1.44, Glatz Miksa 1, Grosz Zsigmond 0.50, Dán Dezső 2, Haas György, dr. Weinberger 1—1, Welez Izráel 2, Weisz Lipót 1, Salczér S. 4, Tachauer B. 0.50, Mandel Ignác 2, Márványi S. 1, Eiland Rezső 2, Epstein Mór 5, Freund Ábrahám, Pollák J. 1—1, Engelmann Mór 5, Präger Marcell 2, Friedmann S. L. 1, Friedmann J. 2, Paller Miksa, dr. Königsberg, Kohn Armin 1—1, Klopfer N. 2, Reiner Manó, Schwartz Adolf 1—1, Schnürmacher 2, Schwartz S., Schweitzer 1—1, Adler Miklós 2. *Összesen 64.44 P.*

Óbudai Freudiger Ábrahám elnök minjanja: óbudai Freudiger Ábrahám 18, óbudai Freudiger Sámuel 15, óbudai Freudiger Fülöp 5, ifj. Blau Lipót 7, Blau Miklós, Blau Sándor 1—1, dr. Rakonitz Gyula 10, Ehrenfeld Márton 5, Ehrenfeld Dezső, Ehrenfeld Miklós 7—7, Offenhütter Farkas, dr. Deutsch Adolf 2—2, Weinstock Vilmos 7, Weinstock Gyula 5, Weinstock Ervin 2, Neumann Hermann 8, Weinstock Mór 5, Blau Jenő 4, Tauber Emil 3, Friedmann Bernát 1, Neumann Mendi 5, Eisler József, Eisler testvérek 1—1, Unger Ignác 2, Ernst Izidor 5, Gellért Lipót 3, Gellért Lipót fia 2, Rosenbaum Mózes, Rosenbaum Ezra 1—1, Hartstein Samu 5, Saphier József 5. *Összesen 146 P.*

Stern Eliás-minjan: Stern Eliás 5, Stern Leó 4, Stern Ödön 12, Stern József 5, Stern Jónás 2, Stern Salamon 1, Bunczel Márk, Stern Hermann 5—5. *Összesen 39 P.*

Magdolna u. 15. sz. imaház: Klein Antal, Holländer Dezső 10—10, Holländer Mór 5, Mayer Armin 3, Menrelsohn J. 4. *Összesen 32 pengő.*

Stern Saul-minjan: Stern Saul 3, Kornfein Ábrahám 2, Pollák Izsák, Pollák Jenő, Mendelsohn Salamon, Vinogrey Péter 1—1, Berkovits M. 4, Rebenwurzl Salamon 1 dollár, Rebenwurzl Izidor ifj., Rebenwurzl Bernát ifj. 1—1, Rebenwurzl Jenő 2, Rebenwurzl Leó 1, Winter, Bresova 10, Kornfein J., Kornfein Elemér 1—1, Büchler József 2, Büchler József fia 1, ifj. Stern Armin 6, Feigelstock, Wien, Weisz Dávid, Stern Jenő 1—1. *Összesen 42 P és 1 dollár.*

Szövetség ucca 43. sz. a. imaház: Braun Izráel rabbi 2, Braun Dezső 1, Hersch 2, Weisz Jakab, Schiffer Izidor 1—1, Weisz Adolf 2, Jellinek Gyula 0.50, Pollák Mór, Jungreis Dávid 1—1, Jungreis Lázár, Binét Manó, Mahler Izsák 0.50, Frey Bertalan 1, Susicky Ottó 0.60, Friedmann József 1, Zerkovic Lipót 0.50, Katzburg M., Haas Manó, Sternfeld Pál 1—1, Vogel, Hajdu 0.50—0.50, Lax Náthán 1, Fleischer testvérek 1.50, Ujházi Imre 0.50. *Összesen 23.10 pengő.*

Frankl Adolf elnök minjan (Eötvös u. 19): Frankl Adolf, Kahán-Frankl Samu, Tauber Vilmos, Tauber Jenő 10—10, Kohn Rudolf 6, Klein Armin, Weisz Dezső, Groszberg Jenő, Friedmann József, Hartstein Samu, Rosenbaum Ernő 5—5, Schiff Ignác 4, Berkovics Jenő, Barna Salamon, Paneth Jenő, Blum Bernát, Williger Jakab, Hilferding Lipót, W. A. 3—3, Klein Jenő, Polgár Zoltán, Ratzersdorf Armin, Rajkovits Arnold 2—2, Hirtenfeld, Friedmann Bernát, Berger Vilmos, Salamon József 1—1. *Összesen 113 pengő.*

Csáky u. körzeti templom: Gárdos gondnok által 5.30 pengő.

Óbudai Freudiger Károly-minjan: óbudai Freudiger Károly 10, óbudai Freudiger Norbert 8, Liebermann Tivadar 4, Rosner S., Klein 2—2, Beinhacker Dávid, Adler J. 1.50—1.50, Stark 1, Pataki M., Moskovits 0.50—0.50, Lefkovits J. 0.20. *Összesen 31.20 pengő.*

— **Magbízható szőrmeáru cég: Belvárosi Szűcsáruháza, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4.** —

— **Női és estélyi ruhák festése és tisztítása** — „FAVORIT”

Nagy ágyterítő és függönyvásár

Függönygrenadin, 150 cm széles . . . P 2.20

Függöny Matras kelme, 130 cm széles P 2.40

Dupla ágyterítő P 17.—

LÖWY ARTHUR fonal- és kézimunkaüzletei, Budapest, VII. Király-u. 15, V. Lipót-kr. 25

Orsz. Tomché Jesi- vósz Egyesület, Győr

Postacsekkszám 40.530

Utólagos Tomché Jesivósz Sabosz
bevételek:

Aszód 108.30, Beled 76.40, Berek-
böszörmény 14, Berettyóújfalú 72,
Bonyhád Orth. Hitk. 35, Budapest:
Józsefvárosi Imaház 15, Komaegylet
10, Bük 22.80, Demecser 81.10, Deb-
recen St. Hitk. 20, Dunapataj 26,
Dusnok 12, Edelény 98.50, Gyagyá-
tor 16, Gebe 32.20, Hajdunánás 65.46,
Hajdusoboszló 43.84, Hőgyész 60,
Hódmezővásárhely 20, Kalocsa 18.08,
Keménycseresznye 40, Kiszvárd szef.
Imaház 89, Kiskőrös 193, Kiskunfé-
legyháza: Bész Avrohom Imaház
10.04, Kőrösladány 17.10, Mezőke-
resztes 30, Nagymaros 28.50 (előbbi
kimutatásban 62, összesen 90.50),
Nyiracsád 22.85, Nyirparasznya
8.50, Olaszliszka 32.05, Ór 10.54, Pol-
gár szef. Imaház 15.94, Pomáz 63.96,
Püspökladány 92.16, Rákospalota
71.55, Rohod: 18.50, Sajóvárkony
17, Seregélyes 25, Sátorajajhely
szef. 31.30, Orth. Bész Hamdrás 89,
Szakád 7, Szentendre 11, Szolnok
Orth. Imaegyes. 60, Szombathely
Orth. Hitk. 480.50, Kongr. Hitk. 40,
Szuhakálló 24, T-bezdéd 33.50, T-
karád 33.50, Tiszaluc 17, Ujkér 26.23,
Vaja 44.74 (előbbi kimutatásban
77.50, összesen 122.24), Váncsod 8,
Zalalövő 8, Győrszentmárton 30,
Berettyóújfalú: (templ. 78.82, Bész
Amrom imaház 50.18) 129, Bonyhád
65, Kiszvárd szefárd imaház 98.86.

Részletezés.

Fenti összegekhez hozzájárultak:

Beled: Silberstein főrabbi 1, Stei-
ner Pál 6.10, Róth Benjámín 6,
Schwarz Ignác 5.10, Wollstein Gy.
4.30, Friebert J. 4.20, Frankl Izidor
3.70, Löwinger B. 3.10, Hoffmann M.
2.60, Hoffmann J. 2.30, Spitzer Zs.,
Stern M. 2.10—2.10, Reichmann S.,
Heimler M., Heller L. 2—2, Fried J.
1.90, Goldstein S. 1.60, Friebert P.
1.50, kisebb adományokból 16.70.

Berekböszörmény: Winkler M. 2,
Schwarz L. 1.70, Winkler L., Jäger
Miksa, Jäger Mór, Jäger G., Holz-
mann F. 1.50—1.50, Holzmann H.
0.90, Kupferberg F. 0.80, kisebb adomá-
nyokból 1.20.

Dusnok: Gries J. 5, Grün B. 1,
Lebensfeld M. 2, Miske: özv. Nadler
J.-né, Hermann F., Milkó M., Fischl
F. 1—1.

Edelény: Landau József, Salamo-
novics József, Szoffer Tóbiás, Zim-
mermann József 10—10, Klein S.,
Krausz S., Rosenberg D. Finke, Sa-
lomonovics Jenő 5—5, Glatstein H.,
Hochhauser S. 3—3, Bogler Ignác,

Engländer H., Friedmann D., Glat-
stein F., Herskovics F., Lefkovics
M., Müller M., Reich H., Rosenberg
H., Rosenfeld M., Spitzer D. Finke,
Steiner Z., Stark J. 2—2, kisebb adomá-
nyokból 8.50.

Győrszentmárton: Winkler M. fő-
rabbi 1, Handelsmann Nándor 4.90,
Weisz D., Reichenfeld K. 2—2, Prá-
gai Ö., Brenwasser L., Pollák B.,
Pollák J., Farkas M., Farkas A.,
Farkas Ignác, Galambos E., Schmi-
deg N., özv. Reichenfeldné, Lehner
P., Löwi L., Löwi M., özv. Krausz
Ignácné, Blum S., Kohn Ignác,
Krausz S. 1—1, kisebb adományok-
ból 3.10.

Kiskunfélegyháza: Bész Avrohom
Imaház: Kun Ignác 2, Friedmann B.,
Kun D. 1—1, Kun J. Ch. 0.54, Wé-
ber, Djatkin, Hoffmann, Klein F.,
Hirsch, Berkovics H., Berkovics L.,
Kun J., Alter, Hauer, Friedmann J.
0.50—0.50.

Mucsony: Ungár I., Ungár A.,
Neumann M. 3—3, Frischmann 1.36.
Nagyléta: Gottesmann Sal. 10,
Fohn Gy., Salamon E., Geiger S.
4—4, Kis V., Mezei E., Linczer J.,
Schwarz L., Klein S. 3—3, Bernstein
L., Glaser B., Kupfer H., Seuer E.,
Weisz L., Geiger M., Grünmann J.
2—2, Stein S. 1.50, kisebb adomá-
nyokból 11.50.

Nagymaros: Budapest: Schwarz
V. 5, Weisz D., Grünwald D. 4—4,
Steinmetz bizt. főtitkár 3, Ismann,
Schlesinger T., Polatsek, Grünwald
R., Engelmann 2—2, Tauber, Stern-
berg 1—1.

Nyirparasznya: Weisz Ignác 2,
Katz S., Schwartz H., Weinberger
H., Seher J. 1—1, Klein J., Schwarz
E., Kun H., Adler A., Adler D. 0.50.

Pátróha: Frischmann M., Grosz
Ignác, Mermelstein M. 3—3, Frisch-
mann S. 2, Klein H., Katz S., Klein
Ignác, Weiszmann M. 1—1, kisebb
adományokból 9.50.

Pomáz: Dr. Schiller Vilmos 15.50,
Vogel Vilmos 13, Groszmann Jenő
8.50, ifj. Groszmann D. 6, Gottlieb
H. 4.50, Grünwald I. 3, Groszmann
Izrael, Herzfeld Gy., Goldstein L.
2—2, Reisz D., Berger D. 1.50—1.50,
Ullmann Á. 1.18, Gottlieb M. 1, ki-
sebb adományokból 2.28.

Püspökladány: Kaufmann Sala-
mon 10, Grünfeld Sándor 9.30, Gál
Árpád 8, Kaufmann F. 5.60, Kohn J.
5.20, Róth J. 5, Gál B. F. 4.34,
Hirschl Á. 3.72, Herschkovics S. 3.36,
Klein E. 3.24, Schwarz M. és fia
3.10, Nagel I., Grünfeld S. 3—3,
Strauszman M. 2.96, Schwarz A.
2.90, Gleichmann A. 2.14, Klein B.
2.10, Neumann M. 1.88, Neubart D.
1.64, Dávid Ignác 1.60, ifj. Hersko-
vics H., Klein Zs. 1.54—1.54, Grün-

baum A. 1.04, Szántó M., Schwarz
Ignác 1—1, kisebb adományok 3.96.

Rákospalota: Fried Sándor 11.50,
Reich Rudolf, Spitzer Dávid 7—7,
Grosz S. 6.50, Lampl Ignác, Molnár
S., Roth S., Török S. 4—4, dr. Mandl
H. 4.50, Hutterer S. 3.50, Reisz G. 3,
Benedek S., Kahan B. M., Kohn M.,
Klein A., Schönfeld A., Schwarz N.,
Ungár Gy. 2—2, Grosz J., Kind
Éliás, Bachner S. 1.50—1.50, Weisz
S. 1.

Rohod: Grünwald Ignác 4.60,
Roóz M. 2, Klein M. 1.68, Paplanos
J. 1.54, Fried I., Roóz E., Roóz S.,
Spira Á. 1—1, kisebb adományok-
ból 4.68.

Sátorajajhely: Orth. Bész Ha-
midrás: Berger Jakab 18, Grosz Ja-
kab, Weinberger Izsák, Lipschitz
Jakab 10—10, Lipschitz Ignác, Kar-
niol H., Lipschitz A., Schwarz B.
5—5, Rosenberg H. 6, Müller M. A.,
Lőw M., Grünfeld H. 4—4, Wein-
berger M. 3.

Sátorajajhely: Szef. Hitk.:
Rubin M., Katz S. 5—5, Schönwald
Jenő, Schwartz M. L., Számet I.,
Rose S., Salamon S., Rose I. E. 2—2,
Ortner I., Friedmann L., Fried S. Z.,
Katz W., Grünfeld A. Ch. 1—1, ki-
sebb adományokból 4.30.

Tiszabезд: Liszauer Éliás 10,
Reisz H., Klein L. 5—5, Weisz Mór
6, Éliás D. 4, Willner S., Grosz I.
Willner L. 1—1, Grünwald S. 0.50

Váncsod: Kaczander É. 3, Kohn B.
2, Löwy D., Salamon J. 1—1, Csillag
D., Csillag B. 0.50—0.50.

Szahakálló: Fülöp S. D.-horvát 15,
Herskovics Gy., Friedmann M. Szu-
hakálló, Neuwalder Jenő D.-horvát
3—3. (Folyt. a 16. oldalon.)

Gumiharisnyák

Fűzők

Gyógyhaskötők

és

egészségügyi cikkek

Hungária Kötőgyár R.-T.

IV., Kristófi-tér 6
XV., Mocsuth Lajos-u. 8
VIII., Üllői-ut 40
I., Krisztina-tér 3

TELEFON TELEFON

A királyi vő

6. Irta: Dr. Lehmann. Fordította: Moskovitsné Weisz Amália

Mikor Eszter a palotából meg-
szökte, fáradtan barangolt a ső-
tétségben, hátulról kiáltás hal-
latszott:

— Állj! Honnan jössz és hová
tartsz?

Eszter hátratekintve, egy fegy-
veres alakot pillantott meg és
most jutott csak eszébe, hogy tel-
jesen védtelenül áll itt az erdő ma-
gányában, segítséget sem remél-
hetve. Iszonyú félelem fogta el,
majd térdre borulva könyörgött,
hogy ne öljék meg.

— Ki vagy te — kérdezte az a
bizonyos fegyveres alak.

— Szegény árva vagyok. Apa
és anya nélkül. A kozákok fel-
gyújtották házunkat. Rokonaim
magukhoz vettek, kik azonban
rosszul bántak velem és megszök-
tem tőlük.

— Ezt nem tetted helyesen —
szólt Vatislav, mert ő volt a fegy-
veres alak. — Jöjj velünk és ki-
elégítő váltságdíj ellenében vis-
za adunk rokonaidnak. Vitus!
— szólt a kiséretében levő rabló-
hoz. — Hozd e leánykát a bar-
langba, míg én előresietek.

Hogy Vatislav kiesoda, azt
már tudjuk. Vitus pedig lassan
követte őt Eszterrel, ki nagyon
ki volt már fáradva. Oly lassan
jöttek, hogy mire a barlangba ér-
tek, Reb Sabszet már nem is ta-
lálták ott. És mégis javára vált
Eszternek Reb Sabsze otléte.

Reb Sabsze beszédét még nem
felejtette el Vatiszláv, mikor Esz-
tert elébe hozták, kit mind a rablók
megcsodáltak szépségéért.

— Gyere csak közelebb gyer-
mekem, — hívta Vatiszláv Esz-
tert. — Gyer ide és felelj kérdé-
seimre. Mi a neved?

— Eszternek hívnak.
— Ki volt az apád?
— Apám rabbi volt.

— Rabbi? Lehetetlen, hisz úgy
nézel ki, mint egy grófi gyermek.
És hogy került az erdőbe?

— A kozákok felgyújtva há-
zaikat, rokonaim magukhoz vet-
tek. Ők azután kitértek, amire
rokonaim engem is kényszeríteni
akartak. És azért szöktem meg
tőlük.

— Hogy hívják rokonaidat és
hol laknak?

— Azt nem árulhatom el, mert
én nem akarok hozzájuk vissza-
térni.

— Nem tudod, hogy mi kény-

szeríthetünk téged feleletre?

— És ha nem vagyok hajlandó
felelni, megöltök? Inkább ha-
gyom az életemet venni, sem hogy
visszatérjek rokonaimhoz.

— Ilyen szilárd elhatározású
vagy?

— Mivel vagyok én különb,
mint sok más zsidó leány, kik
örömmel áldozták fel életüket a
hitükért.

— Mit törődöm én a vallásod-
dal? Mi, kik embereket ölünk,
hogy kirabolhassuk őket, de hi-
tükkel keveset törődünk. És te
Jónás, mit kívánsz? — kérdezte
egyik rablótól, ki épen felállt,
hogy mondjon valamit, de nem
merte vezérért beszélése közben
megzavarni.

— Vezérem! — szólt Jónás, —
én azt találnám leghelyesebbnek,
ha e leánykát itt tartanád magad-
nak, hogy szabad óráidban felvi-
dítson és szórakoztasson. Örízni
fogom és vigyázni fogok reá, mint
a szemem világára, hogy senki kö-
zülünk meg ne közelíthesse.

— Mit szólsz hozzá? Akarsz ná-
lam maradni? — kérdezte Eszter-
től Vatiszláv. — Az erdő király-
nője leszel, élvezetektől körül-
véve, mint egy királynő. Neked
ajándékozom minden kincseimet
és szolgálj fogják lesni parancsai-
dat, hogy menten teljesítsék
azokat.

A leányka elsápadt, majd vér-
pirosra festődött az arca, magán-
kívületi állapotban ledobta magát
Vatiszláv lábai elé s sírva hörögte:
— Inkább ölj meg, de ne kény-
szeríts a bűnre. Ha I-tent is-
mersz, akkor...

Még nem bírta befejezni a mon-
datot, mikor a rablók egyike fejénél
megragadta s földre akarta
dobni s rekedt, kéjes hangon,
visszataszító röhejjel mondta:
„majd megtanít téged a vezérünk
arra, mi a bűn”. Vatiszláv vil-
lámló szemekkel nézte végig a
rablót, aki a leányhoz hozzányult
s pillanat alatt vér öntötte el a
rabló arcát, Vatiszláv ostorának
csapása nyomán. A rablóvezér
felkiáltott: „Itt van, kutya, a bé-
red.” Majd ismét a leányhoz for-
dult e szavakkal: „légy az erdő
királynője, mindnyájan rabszol-
gáid leszünk”. A leányka pedig
könnyes szemmel nézett Vatisz-
lávra s mondta:

— Ne akard azt, amit ugysem

fogok megtenni, bocsássz szaba-
don, gondoldj arra, hogy I-ten bü-
ntet, de a jó embereket, akik má-
sokat hálára kötelezik, megsegíti
s megjutalmazza.

— Ki vagy te, ó leány, — mon-
dotta Vatiszláv, — hogy úgy be-
szélsz, mint az a nagyszakállú
zsidó, az én jótevőm, akirek jósa-
gát sohasem felejttem el.

Gondolkodott egy ideig, majd
kiadta a rendeletet, hogy külön
kunyhót bocsássanak a leány ren-
delkezésére, hadd pihenje ki ma-
gát. Majd visszavonult főbb em-
berével, soká tanácsoztak s em-
nek eredménye gyanánt követet
küldtek a vilnai hitközséghez,
hogy váltsák ki a fogságukba ke-
rült leányt háromezer forintért,
különben ott tartják.

Gyűlést tartottak a vilnai hit-
község vezetői. Súlyos feltételű
volt a rablók üzenete. 3000 forint!
Egy ismeretlen leánykáért! Mit
lehette csinálni? A hitközségi ta-
gok elszegényedtek a rettenetes
adók miatt, kereset pedig nincs.
Az ülést megnyitotta a hitközség
elnöke s elmondotta újra az eset-
tet. Felkérte a jelenlevőket, hogy
gondolják jól meg határozatukat.
Egy ártatlan zsidó lélek megmen-
téséről van szó s a „pidjajn sevü-
jim” a foglyok kiváltása egyik
legfontosabb miczvó, de másrészt
ról viszont az anyagi eszközök-
ben gyengén áll a hitközség.

Elsőnek az ellenzéki gyümölcs-
kereskedő, aki szabad idejét — tél
lévén — teljesen az ellenzékeske-
désre használta s azt mondotta:

— Miért nem kérdezték meg,
ki az a leány? hogyan jutott hoz-
zájuk? ki az apja? Láthatlanba
csak nem lehet annyi pénzt ki-
adni. Szép dolog lesz, ha a rablók
körében híre megy annak, hogy
egy ismeretlen leány kiváltásáért
nehéz ezreket fizettek a vilnai zsi-
dók — összes leányaink veszély-
ben forognak. A pidjajn sevüjim
nagy miczvó, de nem szabad töb-
bet adni senkiért, mint amennyit
ér. Igérjünk érte ötszáz forintot
és ha ennyiért nem hajlandók
szabadon bocsátani, maradjon
náluk. Hátha megsegíti a jó
I-ten nélkülünk is.

— Engedjétek meg, hogy én is
véleményt mondhassak — emel-
kedett szólásra a rabbi: Én azt hi-
szem, hogy nagy miczvót cselek-
szünk, ha e leányt kiváltanánk,
mert ahogy a küldőnek mondta,
vezérük hajlandó lenne ott tartani,
de ő inkább a halált választja,
sem hogy vétkezzen.

(Folyt. köv.)

Nyíltér *)

Alulírott köztudomására hozom, hogy az általam Vácott felépített Jesiva-internátus 75 talmudista befogadására **כמה כסף מנורה**-val felszerelve, teljesen készen áll. Az intézet megnyitását, melyet **ר' ה' ה' ה'**-ra terveztem, közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztom. Budapest, 5691 Chesvan havában. Hersch Samu háztulajdonos.

*) Ezen rovatban közöltékért aszerkesztőség nem vállal felelősséget.

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-
fehérnemű
és gyermekruha
különlegességek üzlete
IV., Petőfi Sándor ucca 9.
Telefon: Aut. 890-46.

Tomché Jesivész kim.

(Folyt. a 14. oldalról)

Kisvárdai: Szeferd imaház: Scharf Adolf 8, Landau Mór rabbi, Fleischmann Dániel, Fleischmann Kain, Friedmann Bernát, Grünfeld Samu, Jakabovits Emánuel, Mandel Benjámin, Stern Mózes faipar 5-5, Krausz Sám. (Miskolc) 4, Burger S., Fleischmann Izráel, Frenkel Bernát, id. Weisz Samu 3-3, Jakabovics S., 2.50, Burger Zoltán 2.36, Bernát H., Deutsch Ábrahám, Engländer H., Grünfeld S. faker., Klein A., Moskovits Eliezer, Östreicher Áron, Pollák Ignác 2-2, Landau Ez., Spitz Mayer 1.50-1.50, Berkovits B., Deutsch J., Gelbermann Izr., Halpert H., Weisz József 1-1.

Demecker: Ehrenreich Adolf 10, Glück Hermann 6, Ehrenreich Gy. 5, Glück Ede, Groszmann Herman 4-4, Groszman Mór, id. Weisz Herman 3-3, Weisz Mátyás 2.6, Braun Béla, Beck H., Ehrenreich J., Glück Emil, Glück Ernő, Groszmann Sám., Gelbmann Sám., Ganzfried J., Gündler Hermann, Leicht Mór, Müller Dávid, Penner Mór, Schwarcz Herman, Weisz József 2-2, Weisz L., 1.50, Braun F., Glück Zs., Glück B., Groszmann J., Gubner Simon, Klein I., Leicht E., Leicht B., Leichtmann H., Roth J., Roth H., Weisz Sámuel, Weisz Sie 1-1.

Körösladány: Ungár E. 2.60, Licht M., Schwarcz M. 2-2, Schwarcz J. 2.50, Schwarcz E., Weisz I. 1.50-1.50, Weisz K. 1.40, Gerő M. 1.20, Kohn M., Weisz J. 1-1, Ulmer Z., 0.40.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

AZ ABAUJSZÁNTÓI ORTH. HITKOZSÉG kántor-metszői állásra pályázatot hirdet. Kellően felszerelt pályázatok, kor és családi állapot megjelölésével, legkésőbb nov. 1-ig alulírott elnökhöz küldendők. Stern Adolf, Engel Péter titkár. elnök.

Apróhirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknek* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

LÖWINGER SAMUEL, Kaba, házasságközvetítő. Minden információt kibír. Válaszbélyegyet kér.

INTELLIGENS, szimpátikus, jó megjelenésű özvegy, előkelő családból, jömenetelű gyárüzem tulajdonosa, ötvenes években, jó módú feleséget keres. Levelek „Jó férj” jelígre a kiadóba kéretnek.

HITOKTATÓ, nőtlen, ki az összes héber tárgyakban és német nyelvben való biztos sikerű oktatásban, valamint a hitközségi jegyzői ügykezelésben alapos gyakorlati és előnyösen bevált módszerrel bír, elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik, keres azonnalra hitoktatói és jegyzői állást. Ajánlatok „Tóra és Derecherecz” jelígre e lap kiadóhivatalába kéretnek.

TALMUDTUDÓS intelligens bócher állást keres szigorúan vallásos híveknél, 12-15 éves fiúk oktatására. Tanít *gemore-rasit*, valamint polgári iskolai tantárgyakat. „Hádárva” jelíge.

FÉLNAPI takarítást vállalnék egyszerűbb helyen, hol vikszelés nincs. Szíves megkeresők adják le címüket a lap kiadóhivatalában.

FÜSZER-, VAS- ÉS RÖVIDÁRU szakmában jártas fiatal segéd állást keres. Cím: Weinberger Sándor, Sopron, Várkerület 64.

KERESEK azonnalra mérlegképes, nőtlen könyvelőt, ki gyors- és gépírásban is perfekt. Üvégszakmában jártasak előnyben. Sajátkezüleg írt ajánlatok *Bolgar Jenő*, Budapest, Tátra u. 5 küldendők.

SZÉP PAPIRHÉJU diót a 85 fillér, aprószemű fehér babot (Zvergelbohnen), sólethez legjobb, a 44 fillér szállít postacsomagban is, utánvétellel, *Mandl Márton*, Gyöngyös.

EPILEPSZIÁS ember, 5 gyermekes családapa, kit 2 hete családjával együtt kilakoltattak, a hittestvérek támogatását kéri. Adományok Krémer Mór, Conti u. 23-ba küldendők.

NEMET KISASSZONYT, vallásosat keresek egy fiú és egy leánykához. Családias bánásmód biztosítva. Cím kettőslappal a kiadóhivatalban.

OLCSÓ orth. kóser házikoszt privátnál. Bpest, Kisfaludi u. 24, f. 4.

FIATAL rőföségéd, ki a férfiszövet szakmában jártas, azonnali belépésre állást keres. Cím: özv. Löwinger Lajosné, Csorna, Arany János u. 3.

TELJES KOSZTNAPOKKAL 3-4 tizenhat éven felüli bócher felvétetik. Müller rabbi, Jánoshalma.

FIATAL SZABÓSEGÉD állást keres. Férfikonfekció-üzletben hosszú évekig volt alkalmazásban, mint jó eladó, jó bizonyítvánnyal, azonnalra belépne. „Ügyes eladó” jelígre.

ZSIDÓ minden-szakácsnét keresek, aki perfektül főz, háztartásban segédkezik, hosszú bizonyítványokkal rendelkezik. Spiegelné, Thököly út 61.

JÓ ZSIDÓHÁZBÓL származó leányt felvennék, aki főzni is tud. Mindenes leány van. Ajánlatok igény megjelöléssel. Családi bánásmód biztosítva. Kohn Vilmos, Balatonszemes.

ELVÁLLALNÁM gyerekeknek ivritől gemoreig való tanítását, esetleg üzletben is segédkeznék. Ellátással és szerény fizetéssel. Jelíge: „Talmudista”.

FRANCIA-NEMET nevelőnőt keresek 12 éves leányomhoz azonnalra. Cím a kiadóban.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ב'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Nemes Marcelltól Hirig Simonig

Négy apró mozaikot rakunk össze a szerdai esti lapokból, mind a négy látszólag teljesen elütő egymástól, de valóságban összefüzi őket a goliusznak nevezett zsidó sorsra való rávilágító momentum.

*

Jánoshalmáról indult el a nagyvilágba a samesz fia 12 éves korában s amikor 64 éves korában elhunyt, mint magyar nemes, a művészek kiváló mentorát, Magyarország képzőművészetének fejedelmi bőkezűségű mecénását temetik el a római katolikus rítus szerint. Mint *Klein Mózes* kezdte a vagyonyjűjtést s mint *Nemess Marcell* az összegyűjtött vagyont szülőhazájának adományozta. Kitérésének őszinteségét azzal is dokumentálta, hogy pompás miseruha-gyűjteménye volt s mesés értékű műkincsekkel telt kápolnát rendezett be. Nagy vagyonát szorgalommal, üzleti élelmességgel s szívóssággal, szóval zsidó öseitől eredő sajátossággal s erényekkel szerezte és az eredményt nem a zsidó ősök utódainak hagyta. A bölcs *Kajhelesz* töprengése különösen megkapóan szól hozzánk az ő esetéből. „Van akinek *I-ten* gazdagságot, kincseket s tiszteletet adott és nem szűkölködik semmiben, amit kíván s *I-ten* nem ad neki erőt, hogy élveze, hanem az idegen élvezzi. Üresség s súlyos kör ez” (6. fej. 2.). Mély igazság az — és amit a bibliai bölcselő az egyénről mond, sokszor az egész zsidóságra alkalmazható. Erényeket, gazdag szellemi életet produkál a zsidóság egyes egyénekben, zsidó létük jelenti lelki képletüket, ősöktől öröklött tehetségük következtében jutnak a gazdagság, a társadalmi tekintély verőfényes magaslatához, ahol minden vágyuk teljesülhet és ime az eredmény mégis az, hogy nem a zsidóságnak jut egy ily élet nagy értéke, hanem „az idegen öröklé”. Ürességnek s sú-

lyos kórságnak nevezi ezt az állapotot *Kajhelesz*. Mutatja, hogy elvész a zsidó közösség számára az egyén, akinek szívében az ősökhöz való ragaszkodás csak üres szó. És erős lelki zsidókra van szükség, amikor a gyűlölet roncsoló betegsége dul a társadalomban, amely a zsidó hitehagyást még mindig úgy kezeli, mint belépőjegyet az előkelőség csarnokába.

*

Talán nem is olyan önértetnélküli, a külvilág ellenállhatatlan, elzsidótlanító hatásának kitétt zsidó réteg, mint inkább gyenge és puha. Ezt bizonyítja, amit *Jehudi Menuhin*, a 13 éves gyermekművésszel kapcsolatban tapasztalunk. Az Amerikából itt hangversenyző gyermek meghódította az egész közönséget, csodatehetségnek minősítik, páratlan művészek. És a pesti zsidók zöme büszke reá, a produkcióját eksztázisban megtapsoló közönségben egy statisztikai Röntgenvizsgálat rendkívül sok kitértet is megállapítana, mert a kitérték marannuszi zsidó önértete ilyenkor éli ki magát. Büszké a zsidók, hogy egy zsidó gyerek képes ilyesmire, nagy megelégedéssel látják, hogy tiszta héber a neve s fanyar humorral mondják, milyen jó volna, ha *Jehudi Menuchin* fellépése után az itteni *jehudik*-nek is jutna már egy kis — *menüchó*. Nagy élvezettel mondogatják, hogy a nagy művész egyik leánytestvérét *Chefciba*-nak s a másikat *Jaltá*-nak nevezik, tudják, hogy ezek szép héber nevek, bár nem is sejtik, hogy *Jesájó* próféta a zsidóság jövőjét látja abban, hogy megtérésükkel kiérdemlik a *Chefciboh* („kedvem van benné”) nevet s azt sem sejtik, hogy *Jalta* asszony, *Rav Nachmon* híres babiloniai amóra felesége, a talmudtudósok előtt milyen ismert, okossága s törvénytudása által. A félnék önértetük

örülnek, hogy a nagy művészek való hódolás jogcíme alatt zsidó önértetük tápot nyer s remélik, hogy a nemzsidó környezet is belátja előbb-utóbb, hogy oly népet amelynek ily kiválóságai vannak, nem szabad gyűlölni.

*

De vajjon a zsidóság megbecsülését vonja-e maga után, ha egyes zsidó tehetségek kiválnak? Erre megfelel az a pör, amely most lejátszódott a törvénytörvényeseken a *Zsidó Lexikon* körül. A lexikonban mint kitért zsidó szerepelt egy elhunyt professzor, akinek fia most rágalmazásért beperelte a lexikon szerkesztőségét, hogy apjáról ily lealázó hírt közöl, mintha zsidó származású volna. Pedig abban a műben természetesen felvonul mindaz a nagy szellemi érték, amit zsidó kiválóságok százai képviselnek és a professzor fia mégis sértésnek veszi, ha apja, ilyen társaságban szerepel. És ha a bíróság felmentő ítéletet is hozott s meg is állapította, hogy a zsidóság mégis csak bevett felekezett, — mindez nem változtat a mentalitáson, amely a törvénytörvényesek benyújtott panaszából megnyilatkozik.

*

S amíg a hivatalos Magyarország egy kitért zsidónak, a nagy közönség egy teljesen zsidó nevű művészi zseninek hódol, addig a magyar diákság egy része „*Hirig Simon*” neve alatt szervezkedik elszánt csapatát — a zsidó diákoknak az egyetemről való kiverésére. Ennek a *Hirig*nek is teljesen zsidó neve van, akárcsak *Jehudi Menuchin*nak. Mert, hogy *Hirig* nem egyéb, mint annak a hangoztatása, hogy jó volna a zsidók között egy kis ördöklést (hereg, hargenolás) rendezni, az bizonyos. Hogy a zsidó milyen áldozatkész mecénása a hazának, hogy a